

Vinay & Darbelnets indirekta översättningsmetoder

Romanen *Seta* i svensk och engelsk
översättning

Lena Edh

Tolk- och översättarinstitutet

Examensarbete för magisterexamen i översättningsvetenskap 15 hp

Vårterminen 2010

Handledare: Karin Tidström

Examinator: Birgitta Englund Dimitrova

English title: Vinay & Darbelnet's Oblique Translation. The Swedish and the
English Translation of the Novel *Seta*

Stockholms
universitet

Vinay & Darbelnets indirekta översättningsmetoder

Romanen *Seta* i svensk och engelsk översättning

Lena Edh

Sammanfattning

I denna studie har den svenska och den engelska översättningen av Alessandro Bariccos italienska roman *Seta* jämförts, med avsikten att påvisa likheter och skillnader i förekomsten av Vinay och Darbelnets indirekta metoder för översättning (*oblique translation*). Likheter mellan de båda måltexterna skulle tyda på att Vinay och Darbelnets jämförande stilistik kan användas även för andra språkpar än franska/engelska. Granskningen av de indirekta översättningsmetoderna har även använts för att fastställa vilken måltext som är mest lik källtexten i sin språkliga uppbyggnad. Undersökningens resultat tyder på att Vinay och Darbelnets stilistik skulle kunna användas för att studera översättning mellan de undersökta språkparen och följaktligen, möjligtvis, även andra romanska/germanska språkpar. Däremot tycks ingen av de båda måltexterna vara mer lik källtexten än den andra.

Nyckelord

Översättning, jämförande språkvetenskap, stilistik, italienska/svenska, italienska/engelska.

Abstract

This study has compared the Swedish and the English translation of Alessandro Baricco's Italian novel *Seta*, with the purpose of indicating similarities and differences in the presence of Vinay and Darbelnet's oblique translation. Similarities between the target texts would imply that Vinay and Darbelnet's comparative stylistics can be adopted for other language pairs than French/English. The examination of oblique translation has also been used to determine which target text is more similar to the source text in its linguistic construction. The results of this study indicate that Vinay and Darbelnet's comparative stylistics could be used for the study of translation between the analysed language pairs, and thus, possibly, other Romance/Germanic language pairs as well. However, none of the target texts appears to be more similar to the source text than the other.

Keywords

Translation, comparative stylistics, Italian/Swedish, Italian/English.

Innehåll

1. Introduktion	1
2. Syfte och hypoteser	1
3. Teoretisk bakgrund	2
3.1 Terminologi och definitioner	2
3.2 Romanska och germanska språk.....	3
3.2.1 Abstrakta och konkreta språk	3
3.2.2 Exocentriska och endocentriska språk.....	3
3.2.3 Stilnivåer	4
3.3 Andra metodologier för översättning	4
3.4 Vinay och Darbelnets komparativa stilistik	5
3.5 Vinay och Darbelnets metodologi	6
3.5.1 Direkta översättningsmetoder	6
3.5.2 Indirekta översättningsmetoder	6
3.5.2.1 Transposition.....	6
3.5.2.2 Modulation.....	7
3.5.2.3 Ekvivalens.....	7
3.5.2.4 Adaption.....	8
3.5.3 Flera metoder i kombination	8
3.5.4 Översättningens tre plan	8
4. Material.....	9
5. Metod	10
6. Analys	12
6.1 Indirekt metod i båda måltexterna.....	13
6.1.1 Samma indirekta metod i båda måltexterna	13
6.1.1.1 Transposition.....	14
6.1.1.2 Modulation.....	15
6.1.1.3 Ekvivalens.....	17

6.1.2 Olika indirekta metoder i måltexterna	17
6.2 Indirekt metod i en av måltexterna	20
6.2.1 Transposition.....	21
6.2.2 Modulation	22
6.2.3 Ekvivalens.....	23
6.2.4 Transposition/Modulation	23
6.3 Specialfall	23
6.3.1 Specialfall i den svenska måltexten	24
6.3.2 Specialfall i den engelska måltexten	25
7. Diskussion och slutsatser.....	25
7.1 Måltexternas likheter och skillnader	26
7.2 Måltexternas förhållande till källtexten	28
7.3 Slutsatser och vidare forskning.....	28
Referenser	30
Primärkällor	30
Sekundärkällor.....	30
Elektroniska källor.....	31

Appendix 1-7

Tabellförteckning

Tabell 1. Exempel på Vinay och Darbelnets sju översättningsmetoder uppdelade på de tre olika planen.	9
Tabell 2. Totalt antal indirekta metoder i måltexterna.	13
Tabell 3. Antal enheter som översatts med samma indirekta metod i båda måltexterna.....	13
Tabell 4. Antal enheter som översatts med olika indirekta metoder i de två måltexterna.....	18
Tabell 5. Antal enheter som översatts med en indirekt metod i den svenska måltexten och med en direkt metod i den engelska måltexten.	21
Tabell 6. Antal enheter som översatts med en indirekt metod i den engelska måltexten och med en direkt metod i den svenska måltexten.	21
Tabell 7. Specialfall i den svenska måltexten.	24
Tabell 8. Specialfall i den engelska måltexten.	25

1. Introduktion

Trots att dagens översättningsforskning fått en alltmer tvärvetenskaplig inriktning (Gullin 2002: 25) är den rent lingvistiska översättningsteorin fortfarande ett fascinerande studiefält. Språket är till stor del rotat i kulturen och man kan därför lära sig åtskilligt om en kultur genom att studera dess språkanvändning, liksom man kan upptäcka mycket om varför språket ser ut på ett visst sätt genom att studera den kultur där det talas.

Vinay och Darbelnets verk *Stylistique comparée du français et de l'anglais* (1958/1977) är en klassiker inom översättningsvetenskapen och utgavs 1995 i omarbetad engelsk översättning med titeln *Comparative Stylistics of French and English. A methodology for translation*¹. Denna jämförande stilistik är mycket utförlig och innehåller tydliga beskrivningar av de olika översättningsmetoder som författarna presenterar. Studien skulle, tack vare sin utförlighet, med stor sannolikhet kunna användas för en analys av andra språkpar än franska/engelska, framför allt språkpar som, liksom originalstudien, består av ett romanskt och ett germanskt språk. Detta med anledning av att språk som tillhör samma språkfamilj uppvisar lingvistiska likheter samtidigt som de ofta talas i liknande kulturer. Trots att dessa kulturella likheter blir mindre påfallande i dagens globaliserade värld kan man upptäcka många slående överensstämmelser genom en djupgående granskning av olika romanska eller germanska språkpar.

I detta arbete ges först en överblick över vissa skillnader mellan romanska och germanska språk samt en sammanfattning av Catfords och Kollers metodologier för översättning. Därefter presenteras Vinay och Darbelnets verk och deras indirekta metoder för översättning, vilka sedan utgör grunden för en analys av två översättningar av samma roman. Översättningarna jämförs både med originaltexten och med varandra.

2. Syfte och hypoteser

I denna studie jämförs den svenska och den engelska översättningen av Alessandro Bariccos italienska roman *Seta* (1996) med syftet att studera eventuella likheter i förekomsten av Vinay & Darbelnets (1995) indirekta metoder för översättning i två måltexter som båda är skrivna på språk tillhörande den germanska språkfamiljen. Om samma översättningsmetoder används för samma översättningsenheter i den svenska och den engelska måltexten kan det tyda på att Vinay och Darbelnets jämförande stilistik skulle kunna inkludera språkparen italienska/svenska och italienska/engelska. Även ett allmänt utbrett användande av de indirekta metoderna, dvs. många förekomster av indirekta metoder även för *olika* översättningsenheter, i de båda måltexterna kan tyda på detta. Undersökningen fokuserar på översättningsprodukten utan hänsyn till huruvida metoderna använts medvetet eller omedvetet under översättningsprocessen.

¹ I denna studie konsulteras främst den engelska översättningen av Vinay och Darbelnets verk.

Hypotesen som studien utgår från är att släktskapet mellan svenska och engelska ska medföra tillräckligt stora likheter i existensen av indirekta översättningsmetoder i måltexterna för att det ska vara möjligt att använda Vinay och Darbelnets stilistik även för språkparen italienska/svenska och italienska/engelska. Det skulle tyda på att Vinay och Darbelnets språkparsbegränsade teori skulle kunna klassificeras som det Lindqvist (2002: 18) kallar en språkgrupp-parsbegränsad teori. Det skulle i så fall innebära att teorin, i högre eller lägre grad, skulle kunna användas för studiet av översättning mellan alla romanska och germanska språk. Stilistiken har tidigare använts för studier av bland annat språkparen svenska/franska (Tidström 1999) och engelska/spanska (Munday 2008: 56) vilket stödjer denna hypotes. En språkgrupp-parsbegränsad teori skulle exempelvis kunna ha en praktisk funktion i översättarutbildning.

Antalet fall av indirekta översättningsmetoder i de båda måltexterna används även med syftet att, om möjligt, fastställa vilken av de båda översättningarna som är närmast originalet i sin språkliga uppbyggnad. Hypotesen är här att den engelska måltexten ska uppvisa större strukturella likheter med den italienska källtexten. Denna hypotes grundar sig på det faktum att det engelska språket influerats mycket av ett annat romanskt språk än italienska, nämligen franska (Korzen 2005: 27).

3. Teoretisk bakgrund

3.1 Terminologi och definitioner

En konsekvent terminologi är svårfunnen inte bara inom den svenska översättningsforskningen utan även på den internationella scenen. Lindqvist (2002: 13) anser att den stora termförbistringen beror på att översättningsforskning bedrivits av forskare från olika akademiska discipliner som ”tillämpat sina respektive forskningsområdens metoder och modeller”. Ett avsnitt som behandlar just terminologi anses därför lämpligt i denna studie.

Då begreppet *översättningsenhet* har en viss betydelse i arbetet följs Vinay & Darbelnets (1995) definition. Dessa författare menar att översättningsenheter är ”lexical units within which lexical elements are grouped together to form a single element of thought” och definierar därför översättningsenheten som “the smallest segment of the utterance whose signs are linked in such a way that they should not be translated individually” (ibid. 21). Detta innebär att en översättningsenhet kan bestå av ett eller flera ord beroende på sammanhanget (ibid. 22-23). Vinay och Darbelnet delar upp översättningsenheterna i flera olika undergrupper som baseras på den roll enheten har i budskapet (ibid. 22). I detta sammanhang anses dessa undergrupper dock inte relevanta eftersom den ovan nämnda definitionen endast används som ett verktyg för att plocka ut översättningsenheter ur måltexterna. Valet av definition i studien stöds av det faktum att även Newmark vänder blicken mot Vinay & Darbelnet då han definierar begreppet översättningsenhet som ”the minimal stretch of language that has to be translated together, as one unit” (1988: 54).

De svenska termerna för de olika översättningsmetoderna i uppsatsen är inspirerade av Ingo (2007) även om denna terminologi inte följs genomgående. Då andra termer används kommenteras och motiveras detta. De engelska termerna ges i samband med de svenska för att undvika missförstånd. Ingos bok är en av få ”instruktionsböcker” för översättning på svenska och valet att i denna studie kalla Vinay och Darbelnets översättningsmetoder *direct* och *oblique translation* för

just *metoder* och inte t.ex. *strategier* kommer även det från denna källa (Ingo 2007: 153). Jag anser dessutom att termen *metod* är mer passande än *strategi* i detta sammanhang då det handlar om specifika, applicerbara tillvägagångssätt och inte abstrakta lösningar på allmänna översättningsproblem. Detta är dock en subjektiv begreppsbestämning och inte en allmängiltig definition av dessa termer.

3.2 Romanska och germanska språk

3.2.1 Abstrakta och konkreta språk

Förekomsten av lingvistiska likheter mellan språk som tillhör samma familj är ingen nyhet. Att talare av romanska respektive germanska språk i många fall även lever i liknande kulturer är också ett allmänt känt faktum. Att människor som talar besläktade språk och lever i liknande kulturer utvecklar likartade tänkesätt borde därför inte förvåna någon. Hanna (1969: 141) konstaterar just att det existerar vissa skillnader i tankemönster mellan personer som talar franska och personer som talar germanska språk. Detta påpekades redan av Malblanc i *Pour une stylistique comparée du français et de l'allemand* (1944) och tanken plockades även upp av Vinay & Darbelnet redan i den första utgåvan av deras verk (1958/1977). En fransktalande person tycks placera sina yttranden på ett mer *generellt* och *abstrakt* plan medan talare av de germanska språken föredrar mer *specifika* och *konkreta* yttranden (Hanna 1969: 141). Hanna anser att dessa skillnader tvingar översättaren att tänka på två olika plan. Han tar upp exemplet där en biltillverkare på franska nämner en *solution* « 2 portes » vilken motsvaras av en engelsk *2-door layout*. Här använder franskan en matematisk term medan engelskan använder en term från ingenjörsvetenskapen, vilken är ett av matematikens praktiska tillämpningsområden (ibid. 141-42). I förlängningen leder dessa skillnader troligtvis till att mer indirekta översättningsmetoder måste användas. Enligt Vinay & Darbelnet (1995: 288) ska dock indirekta översättningsmetoder användas endast när de verkligen behövs och i övriga fall är det bättre att hålla sig nära källtexten. De påpekar emellertid att kontrasten mellan den abstrakta och den konkreta nivån kan förklara många av skillnaderna mellan franska och engelska (ibid. 289).

De ovan beskrivna teorierna är relativt gamla och världen idag blir alltmer globaliserad, vilket leder till att kulturer och språk påverkar varandra mer och mer. Trots detta finns likheterna och skillnaderna mellan språken till stor del kvar och att studera dem kan därför fortfarande anses relevant.

3.2.2 Exocentriska och endocentriska språk

En annan indelning av språken kan göras i s.k. *exocentriska* och *endocentriska* språk. Endocentriska språk inkluderar mer information, dvs. är mer lexikalt specifika, i verbet medan exocentriska språk i stället har större tyngdpunkt på substantivet² (Korzen 2005). De germanska språken är endocentriska medan de romanska språken är exocentriska. Korzen ger det engelska exemplet *The vehicle drove into the courtyard*, vilket på italienska kan motsvaras av *L'automobile entrò nel cortile* (2005: 23). Vinay & Darbelnet (1995: 99) konstaterar också att substantivet har en nyckelroll i det franska språket. Detta skulle, med utgångspunkt från Korzens studie av romanska och germanska språk representerade av italienska och danska, med stor sannolikhet kunna utvidgas

² Termerna härstammar från tyngdpunktens position i propositionen. Endocentriska språk har tyngdpunkten i mitten av propositionen medan exocentriska språk har mer information utanför propositionens centrum (Korzen 2005: 22-23).

till att gälla även italienska. I språkparet danska/italienska skulle således italienskan vara det mer nominala språket.

Vid översättning mellan exocentriska och endocentriska språk är det viktigt att beakta skillnaderna mellan språken för att undvika krystade och onaturliga översättningar. Korzen (2005: 34) påstår att skillnaderna mellan språken är så stora att översättningen kräver ”a change of deep-rooted cognitive schemas and structures of thinking and of categorising experience”. Detta återknyter till de olika tänkesätt som presenterats ovan och tyder på att de teorier som testats på franskan även kan gälla det italienska språket samt, i förlängningen, övriga romanska språk.

3.2.3 Stilnivåer

Med stilnivå menas språklig nivå såsom exempelvis vardagligt och högtidligt språk (*Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien* 2009: 2992). I denna studie åsyftas dock inte de olika stilar som finns inom ett och samma språk. Här avses i stället skillnader i stilnivå mellan olika språk. Dessa skillnader är viktiga att beakta för att undvika opassande översättningar.

Det tycks vara allmänt känt att romanska språk har en tendens att vara mer formella medan germanska språk är mer informella. Detta är naturligtvis en generalisering med tanke på att tyska är ett relativt formellt språk medan svenska är ett informellt språk även jämfört med engelska, men det är en bra utgångspunkt för att jämföra översättningar mellan olika språk. Newmark uttrycker mer specifikt skillnaderna mellan vissa olika språk och konstaterar att dessa måste uppmärksammas vid översättning:

In translating, the effusiveness of Italian, the formality and stiffness of German and Russian, the impersonality of French, the informality and understatement of English have to be taken into account in certain types of corresponding passage (1988: 15).

Översättning som inte tar hänsyn till dessa skillnader i stilnivå kan resultera i att germanska översättningar låter uppstyltade eller att romanska översättningar tycks barnsliga. Kvaliteten på en översättning beror alltså till stor del på hur översättaren väljer att överföra stilnivån.

3.3 Andra metodologier för översättning

Inom översättningsteorins lingvistiska inriktning finns ett flertal taxonomier och metodologier för översättning. Förutom Vinay och Darbelnets metodologi är några av de mest kända metodologierna utvecklade av Catford och Koller³. Dessa teorier utvecklades under årtiondena som följde på publiceringen av Vinay och Darbelnets verk.

Catford introducerade begreppen *formell korrespondens* (*formal correspondence*), vilken allmänt refererar till ett uttryck som mer eller mindre innehar samma plats i språkssystemet i två olika språk, och *textuell ekvivalens* (*textual equivalence*), vilken är knuten till ett specifikt källtextsmåltextpar. När dessa två koncept skiljer sig åt uppstår det han kallar *shift*, dvs. ett *shift* innebär en avvikelse från formell korrespondens då man går från källspråk till målspråk. Det finns två typer av *shifts*: *level shifts* och *category shifts*. Den senare typen av *shift* är den som Catford behandlar utförligast och den delas i sin tur upp i fyra undergrupper: *structure-shifts*, *class-shifts*, *unit-shifts* eller *rank-shifts* och *intra-system shifts* (Catford 1989: 70-79). Munday (2008: 60) påpekar att även

³ Här följer endast en kort översikt över metodologierna. För en sammanfattning av både Catford och Koller se t.ex. Munday 2008.

Vinay och Darbelnet behandlar just *shifts* även om de använder andra termer. Enligt Roberts (1985: 345) kan Vinay och Darbelnets begrepp *transposition* rentav klassificeras som en synonym till Catfords *level shift*.

Koller utvecklade Catfords två övergripande begrepp och kallade dem *korrespondens* (*Korrespondenz*) och *ekvivalens* (*Äquivalenz*). Korrespondens kan kopplas ihop med Saussures koncept *langue* medan ekvivalens tillhör det område som kallas *parole*⁴ (Munday 2008: 46). Koller menar att inom översättningskompetensen är ekvivalens viktigast (Munday 2008: 47). Han beskriver fem typer av ekvivalens: *denotative equivalence*, *connotative equivalence*, *text-normative equivalence*, *pragmatic equivalence* och *formal equivalence*⁵, av vilka vissa är svårare att åstadkomma än de övriga (Koller 1989: 99-104). Beroende på vilken texttyp som ska översättas är det viktigt att ställa upp en anpassad hierarki för ekvivalenskrav på texten eller textsegmenten i fråga (ibid. 104).

3.4 Vinay och Darbelnets komparativa stilistik

Vinay & Darbelnets verk konsulteras huvudsakligen i den engelska översättningen från 1995 med titeln *Comparative Stylistics of French and English. A methodology for translation* (hädanefter V&D).

Bakgrunden till Vinay och Darbelnets metodologi är författarnas uppfattning att översättning inte bara är en konstart utan att det framför allt är en exakt vetenskap som ingår i lingvistik (V&D: 7). Att det kan finnas många olika översättningar av samma text tyder endast på att översättningens omständigheter inte undersökts ordentligt. Översättning blir en konstart först då dess grundkunskaper bemästrats (V&D: 8). De översättningsmetoder som behandlas i boken kan användas vid professionell översättning, översättning inom utbildning samt lingvistiska studier för att undersöka ett språks mekanismer i förhållande till ett annat (V&D: 8). Vinay och Darbelnet är också tydliga med vad de vill åstadkomma med sitt verk:

[This book's] purpose is not to explain details of grammar or vocabulary but to examine how the constituent parts of a system function when they render ideas expressed in the other language. On the basis of this detailed examination of language a theory of translation can be developed which is based both on linguistic structures and the psychology of language users (V&D: 9-10).

Författarna tydliggör att studiens intention inte är att vara ett recept som automatiskt leder till en översättningsmekanism. De påpekar dessutom att översättare med hjälp av sin erfarenhet utvecklar automatiska reflexer som gör att de inte behöver beakta textens detaljerade betydelse (V&D: 10). Studien ska helt enkelt hjälpa översättare att identifiera svårigheter som de stöter på så att de kan klassificera dem i ad hoc-kategorier och hitta systematiska lösningar på översättningsproblem (V&D: 11).

⁴ Begreppet *langue* representerar det regelbaserade språksystemet och *parole* den konkreta realiseringen av språket (Saussure 1966: 7-17).

⁵ Bör inte blandas ihop med det Nida kallar *formal equivalence*, dvs. en översättningsinriktning som fokuserar på budskapet, både till form och till innehåll (se Nida 2000: 129).

3.5 Vinay och Darbelnets metodologi

Enligt Vinay och Darbelnet använder översättare i praktiken sju olika metoder för att lösa de problem som uppkommer under översättningsprocessen. Tre metoder hör till klassen *direkta översättningsmetoder* (*direct translation*) och fyra klassas som *indirekta översättningsmetoder* (*oblique translation*) (V&D: 30-31). Då tyngdpunkten i denna studie ligger på de indirekta metoderna presenteras de direkta metoderna kortfattat och endast för att ge en helhetsbild av Vinay och Darbelnets metodologi. Metoderna behandlas enligt ökande svårighetsgrad, dvs. *direkt lån* är, enligt Vinay och Darbelnet, den enklaste metoden och *adaption* den mest komplicerade⁶ (V&D: 41). Som ovan nämnts är de svenska termerna för de olika metoderna, om inget annat nämns, hämtade ur Ingo (2007).

3.5.1 Direkta översättningsmetoder

Direkt lån (*borrowing*) är den enklaste av alla översättningsmetoder. Den innebär att ett ord eller ett uttryck ur källspråket lånas in i målspråket utan förändring. Detta görs ibland för att skapa en stilistisk effekt. Exempel på direkta lån är engelskans *déjà vu* och *menu*, vilka lånats in från franskan (V&D: 31-32). Ett svenskt direkt lån är *apartheid*, ett ord som kommer från afrikaans.

Översättningslån (*calque*) innebär att ett språk lånar in ett uttryck från ett annat språk men ordagrant översätter alla dess beståndsdelar. Ett lexikalt översättningslån respekterar målspråkets syntaktiska struktur, t.ex. *Compliments of the season* → *Compliments de la saison*, medan ett strukturellt översättningslån introducerar en ny konstruktion, t.ex. *science-fiction* (eng.) → *science-fiction* (fr.) (V&D: 32-33). I svenskan kan man nuförtiden säga att något *inte är min kopp te* vilket är ett översättningslån från engelskans *not my cup of tea*.

Vid *direkt översättning* (*literal translation*), eller *ord-för-ord-översättning*, sker en direkt överföring av källtexten till en grammatisk och idiomatisk måltext. Direkt översättning är vanligast mellan språk som tillhör samma familj, t.ex. franska och italienska, och som därför talas i liknande kulturer. Ett exempel på direkt översättning mellan engelska och franska är: *I left my spectacles on the table downstairs* → *J'ai laissé mes lunettes sur la table en bas* (V&D: 33-34). Ett exempel från engelska till svenska är: *I like dogs* → *Jag gillar hundar*.

3.5.2 Indirekta översättningsmetoder

3.5.2.1 Transposition

Med *transposition* (*transposition*) menas att ett ord ur en ordklass ersätts med ett ord ur en annan ordklass utan att budskapets innebörd ändras. Detta kan även ske vid parafrasering inom ett och samma språk. Det finns obligatorisk och fri transposition. Ett exempel är det franska uttrycket *Dès son lever*, vilket måste översättas med engelskans *As soon as he gets/got up* för att undvika att byta stilnivå och det är följaktligen en obligatorisk transposition. Däremot kan uttrycket översättas tillbaka till franska på två sätt: antingen genom översättningslånet *Dès qu'il se lève* eller med den fria transpositionen *Dès son lever*. Det s.k. basuttrycket och det transponerade uttrycket har inte alltid samma värde (V&D: 36). Det är därför viktigt att beakta stilnivån för att undvika opassande översättningar. Korrekt användning av transposition visar att översättaren har goda kunskaper i

⁶ Detta innebär i praktiken att om man använder metoden direkt lån kommer översättningen att ligga mycket nära källtexten medan en översättning med hjälp av metoden *adaption* kommer att hamna mycket långt ifrån källtexten.

målspåket (V&D: 246). Transposition är, enligt Vinay och Darbelnet, troligtvis den vanligaste strukturella förändringen som översättare gör (V&D: 94). Ett exempel på transposition vid översättning mellan engelska och svenska är: *He is a fast runner* → *Han springer fort*. Liksom exemplet ovan kan denna svenska fras direktöversättas tillbaka till engelska med *He runs fast* eller transponeras.

3.5.2.2 Modulation

Modulation (modulation) innebär att formen på meddelandet varierar genom att synvinkeln förändras (V&D: 36), eller med andra ord: ”modulation presents the same reality in a different light” (V&D: 88). Modulation kan liksom transposition vara obligatorisk eller fri. Exempelvis måste franskans *Le moment où* motsvaras av engelskans *The moment when* vilket följaktligen är en obligatorisk modulation. En fri modulation är naturligtvis inte påtvingad men är i de flesta fall det uttryck som skulle föredras av en modersmålstalare. T.ex. kan ett negativt källspråsuttryck genom modulationsprocessen bli ett positivt målspåsuttryck: *It is not difficult to show* → *Il est facile de démontrer* (V&D: 36-37). Till skillnad från transposition, vilken ofta förekommer på syntaktisk nivå, påverkar modulation de mentala kategorierna, t.ex. genom att en händelses orsak översätts med dess verkan (V&D: 88-89). Modulation bygger på att man identifierar extralingvistiska skillnader och rätt använd kan den därför ses som en kvalitetskontroll av en översättares skicklighet (V&D: 246). Med hjälp av modulation kan en översättningsenhet förändras från att vara abstrakt till att bli konkret eller tvärtom utan att tappa sitt budskap (V&D: 248). En fri modulation vid översättning från engelska till svenska kan se ut på följande vis: *I really like your hat* → *Din hatt är väldigt fin*.

3.5.2.3 Ekvivalens⁷

Vid ett fall av *ekvivalens (equivalence)* uttrycks en och samma situation på olika sätt i olika texter genom användandet av fundamentalt olika stilistiska och strukturella metoder. Exempelvis ropar en fransman *Aie!* om han slår sig på tummen medan en engelsman i stället ropar *Ouch!*. Ekvivalenser har ofta en syntagmatisk natur och påverkar hela budskapet. De är på grund av detta ofta fasta fraser som t.ex. idiom, ordspråk och nominalfraser (V&D: 38-39). I likhet med modulation förändrar ekvivalens synvinkeln på ett yttrande men nivån där processen sker är Saussures *langue* och inte längre *parole* (V&D: 55). Det är i vissa fall möjligt att dela upp en enhet och analysera den som t.ex. en kombination av transposition och modulation. Vid mer fasta uttryck kan det emellertid vara bättre att analysera hela enheten som ekvivalens (V&D: 256). Ett exempel på ett idiomatiskt uttryck som ofta översätts med metoden ekvivalens är det svenska talesättet *I nöden prövas vännen* som på engelska blir *A friend in need is a friend indeed*.

⁷ Ingo har valt termen bruksmotsvarighet för Vinay och Darbelnets *equivalence* eftersom denna term enligt honom är något ”mångtydig” (2007: 154). Hans val är förstäligt med tanke på de mångskiftande användningarna av just termen ekvivalens i översättningsteorin. Lindqvist (2002: 38) konstaterar att ekvivalens är “[e]tt av översättningsteorins mest centrala och omstridda begrepp”. Termen har använts på skiftande sätt av bland andra Jakobson (Jakobson 2000: 114), Nida (Nida 2000: 129) och Koller (Koller 1989: 99-104). Trots detta används den svenska termen ekvivalens i detta arbete för att tydliggöra kopplingen till Vinay och Darbelnets term. Här är den dessutom en konkret översättningsmetod och inte en prövning av en översättnings kvalitet.

3.5.2.4 Adaption⁸

Adaption (adaptation) används då en situation i källtexten är okänd eller saknar exakt motsvarighet i målkulturen. I detta fall skapar översättaren en ny, motsvarande situation och adaption kan därför anses vara en sorts ekvivalens, nämligen situationell ekvivalens. Adaption används ofta vid översättning av bok- och filmtitlar, t.ex. *Le grand Meaulnes* → *The Wanderer*, och vid simultantolkning (V&D: 39-40). Ett annat exempel på adaption är då engelskans *Christmas Day* översätts med *julafton* på svenska för att lägga fokus på den dag då själva julfirandet pågår och inte på den faktiska dag som nämns.

3.5.3 Flera metoder i kombination

De sju översättningsmetoderna kan användas var för sig eller i kombination med varandra. I själva verket är det ofta svårt att skilja metoderna från varandra i ett uttryck (V&D: 40). Ett exempel på ett uttryck där flera av metoderna används samtidigt är en skylt med texten *Private* vilken sitter på en dörr. En motsvarande fransk skylt har oftast texten *Défense d'entrer* (*Förbud att gå in*). Om man betraktar den engelska texten som källtext och den franska texten som måltext så har det skett en transposition eftersom ett adjektiv bytts ut mot en nominalfras. Samtidigt har det förekommit en modulation då ett påstående blivit en varning. Dessutom är detta ett exempel på ekvivalens eftersom det inte är den grammatiska strukturen utan snarare själva situationen som översätts (V&D: 42).

3.5.4 Översättningens tre plan

De sju översättningsmetoderna kan förekomma på tre olika språkliga plan vilka Vinay och Darbelnet benämner ”the three planes of external stylistics” (V&D: 27). Dessa plan benämns i detta arbete *vokabulär (lexicon)*, *(syntaktisk) struktur ((syntactic) structure)* och *budskap (message)*⁹. Tabellen nedan är hämtad ur Vinay & Darbelnet (V&D: 41) och sammanfattar de sju översättningsmetoderna samt visar exempel på hur dessa kan se ut då de förekommer på de olika planen. De dubbelriktade pilarna innebär att det franska och det engelska uttrycket motsvarar varandra. Även om alla metoder kan förekomma på alla plan är det vanligare att vissa metoder förekommer på vissa plan. Exempelvis finns transposition ofta på det strukturella planet (V&D: 94).

⁸ Denna metod refererar i mångt och mycket till det som i andra sammanhang kallats kulturspecifika begrepp/uttryck (se t.ex. Englund Dimitrova 2008).

⁹ Dessa plan behandlas inte i Ingo (2007). De svenska termerna för Vinay och Darbelnets termer har med anledning av detta valts specifikt för denna studie och är således inte allmängiltiga.

<i>Översättningsmetod</i>	<i>Vokabulär</i>	<i>Struktur</i>	<i>Budskap</i>
Direkt lån	Franska: Bulldozer Engelska: Fuselage	Science-fiction À la mode	Five o'clock tea Bon voyage
Översättningslån	F: Économiquement faible E (Kan.): Normal School	Lutetia Palace Governor General	Compliments de la Saison. Take it or leave it.
Direkt översättning	F: Encre ⇕ E: Ink	Le livre est sur la table. The book is on the table.	Quelle heure est-il? What time is it?
Transposition	F: Expéditeur ⇕ E: From	Depuis la révalorisation du bois. As timber becomes more valuable.	Défense de fumer No smoking
Modulation	F: Peu profond ⇕ E: Shallow	Donnez un peu de votre sang. Give a pint of your blood.	Complet No vacancies
Ekvivalens	F: (Mil.) La soupe ⇕ E (UK): Tea E (US): Chow	Comme un chien dans un jeu de quilles. Like a bull in a china shop.	Château de cartes Hollow triumph
Adaption	F: Cyclisme ⇕ E (UK): Cricket E (US): Baseball	En un clin d'œil. Before you could say Jack Robinson.	Bon appétit! Hi!

Tabell 1. Exempel på Vinay och Darbelnets sju översättningsmetoder uppdelade på de tre olika planen.

4. Material

Som primärkällor används i denna studie den italienska romanen *Seta* av Alessandro Baricco (1996), dess svenska översättning *Silke* (Baricco 1998) och den engelska översättningen *Silk* (Baricco 1997). Romanen har valts eftersom det är ett kvalitetsverk¹⁰ som översatts av erfarna översättare. Den svenska översättaren Viveca Melander har översatt flera av Bariccros romaner samt verk av bland andra Antonio Tabucchi och Italo Calvino (Libris 2010). Med tanke på hennes

¹⁰ För en diskussion om begreppen högprestige- och lågprestigelitteratur se t.ex. Lindqvist 2002.

erfarenhet av att översätta italiensk kvalitetslitteratur är det inte sannolikt att hon skulle ha influerats av den engelska översättningen, trots att denna kom ut året innan den svenska översättningen gavs ut. Den engelske översättaren Guido Waldman har, enligt inledningen till den engelska översättningen *Silk* (1997), översatt klassiker som *Orlando Furioso* av Ludovico Ariosto samt *Decameron* av Giovanni Boccaccio. Översättarna har synbarligen översatt framför allt kvalitetslitteratur. Detta är viktigt eftersom det med stor sannolikhet påverkar deras sätt att översätta (Lindqvist 2002: 218-21).

Romanens uppbyggnad med korta kapitel gör den överskådlig och lättillgänglig och således lämplig för analysen. Den utspelar sig under slutet av 1800-talet i Frankrike men språket är modernt. Den består framför allt av beskrivande text men även en del dialog förekommer. Romanen är relativt kort (100 sidor, 15000–20000 ord) vilket gör det möjligt att analysera hela texten. Endast en enda roman används på grund av tidsramen för arbetet. Det kan dock antas att metodologin skulle kunna användas på vilken text som helst och det torde därför inte behövas något större urval för att någorlunda relevanta resultat ska kunna uppnås.

Som referensmaterial används främst Vinay & Darbelnets *Comparative Stylistics of French and English. A methodology for translation* (1995). Den franska originalversionen *Stylistique comparée du français et de l'anglais* (1958/1977) är inte huvudkälla men konsulteras för att säkerställa att inga missförstånd uppkommit på grund av översättningen. Det faktum att verket översattes nästan 40 år efter dess tillkomst tyder på att det även idag anses relevant inom översättningsvetenskapen. Munday konstaterar även att Vinay och Darbelnets taxonomi är en av de mest kända modellerna och påpekar att denna haft mycket stort inflytande (2008: 56).

5. Metod

Detta är en empirisk studie som är övervägande deskriptiv enligt Seliger & Shohamys definition (1989 i Englund Dimitrova 1993: 36). Det innebär att man undersöker ett visst fenomen ”utan att som forskare lägga sig i eller försöka påverka dess utseende” (Englund Dimitrova 1993: 37). Den empiriska översättningsforskningen har en övervägande deskriptiv inriktning och de data som används är framför allt texter som är producerade för andra ändamål än forskning (ibid. 37). Detta är viktigt eftersom det innebär att studieobjektet inte påverkas av undersökningen (ibid. 38) men det kan även orsaka problem. Svårigheten att fastställa vilken version av originaltexten som legat till grund för översättningarna och vilka faktorer samt personer förutom översättaren som varit inblandade i översättningsprocessen är möjliga felkällor (ibid. 39). I det aktuella fallet är det inte troligt att någon annan version än den första utgåvan av romanen från 1996 använts som källtext, då de båda översättningarna gavs ut endast ett respektive två år efter originalets utgivning.

Studien kan även anses ingå i Holmes produktorienterade studier (1988: 72), mer specifikt är det ”en komparativ beskrivning av olika översättningar av en källtext” (Lindqvist 2002: 16). Analysen har en lingvistisk inriktning med en kontrastiv analys som bas¹¹. I fokus ligger översättningsenheter¹² som förefaller ha översatts med de ovan beskrivna indirekta

¹¹ En kontrastiv analys jämför två eller fler språk för att studera likheter och skillnader mellan dem (Lagerholm 2005: 76).

¹² För definitionen av översättningsenhet se 3.1.

översättningsmetoderna. Eftersom det är själva översättningsprodukterna (måltexterna) som analyseras och inte översättningsprocessen är det inte nödvändigt att fastställa om översättarna medvetet använt de analyserade metoderna. Då det i detta arbete konstateras att en viss metod nyttjats innebär det således att metoden, med hänsyn till hur måltexten faktiskt ser ut, är närvarande i texten men inte att översättaren medvetet använt denna metod under översättningsprocessen.

För att studien ska bli så tillförlitlig som möjligt innehåller den exempel från alla Vinay och Darbelnets fyra indirekta översättningsmetoder. Då de mest relevanta resultaten antas komma från metoderna transposition och modulation är dessa i fokus. Detta antagande bygger på att översättningen av en kvalitetsroman ofta håller sig relativt nära källtexten (Lindqvist 2002: 218-21) och att de översättningsmetoder som leder till en måltext som avlägsnar sig från källtexten således med stor sannolikhet inte är särskilt frekventa i detta fall. Newmark menar just att semantisk översättning (vilken ligger tämligen nära författarens lingvistiska nivå) är den typ av översättning som bör användas för expressiva texter som romaner (Newmark 1988: 47). De aktuella översättarnas vana att översätta kvalitetslitteratur innebär också förmodligen att dessa teorier följts. Endast fria modulationer analyseras eftersom obligatoriska modulationer troligtvis inte innebär något problem för en erfaren översättare, då de oftast består av grammatiska förändringar som är självklara för en person med goda kunskaper i båda språken. Både fria och obligatoriska transpositioner analyseras dock eftersom de obligatoriska transpositionerna ändå innehåller ett val av stilnivå (se 3.5.2.1). För att i högsta mån undvika preskriptivitet i studien kommenteras inte validiteten av Vinay och Darbelnets metodologi, däremot diskuteras dess eventuella tillämplighet.

Den kvalitativa analysen i studien kompletteras med en kvantitativ analys för att fånga upp intressanta resultat som kan missas i den kvalitativa analysen. En kvalitativ analys ger framför allt djup och förståelse medan en kvantitativ analys har större bredd och kan användas för att enklare jämföra material med varandra (Lagerholm 2005: 29). Eftersom två måltexter jämförs i denna studie är det lämpligt att komplettera den kvalitativa analysen med en kvantitativ sådan. Med anledning av avsaknaden av tillgång till en liknande kvantitativ analys för andra texter jämförs materialet i studien endast med sig självt och inga slutsatser om de indirekta metodernas frekvens i jämförelse med andra texter dras.

Undersökningen börjar med en identifiering av de översättningsenheter som åskådliggör någon av Vinay och Darbelnets indirekta metoder. Detta sker genom parallelläsning av källtexten (det italienska originalet) och den svenska och den engelska måltexten var för sig. Då de relevanta enheterna plockats ut jämförs enheterna från de båda måltexterna med varandra. På så sätt är det möjligt att fastställa vilka enheter som översatts med en indirekt metod i båda fallen. Uppprepningar som översatts på samma sätt vid alla tillfällen räknas endast en gång. Detta anses inte ha någon större inverkan på den kvantitativa analysen då denna endast kan ge en indikation på hur de båda texterna ser ut i jämförelse med varandra.

Översättningsenheterna delas härmed upp i två grupper: enheter som översatts med en indirekt metod i en av måltexterna och en direkt metod i den andra måltexten samt de enheter som översatts med en indirekt metod i båda måltexterna. Därefter kategoriseras alla enheter som översatts med en indirekt metod enligt de ovan beskrivna metoderna transposition, modulation, ekvivalens och adaptation (se 3.5.2). Det kan förekomma att flera av dessa metoder använts i kombination med varandra samt att en metod använts i den svenska måltexten och en annan metod i den engelska måltexten. Uppdelningen som följer på klassificeringen ger därför upphov till ett på förhand okänt antal grupper. Enheterna delas sedan upp i ytterligare undergrupper där objekten

studeras mer i detalj i en kvalitativ analys. Här söks också eventuella skillnader i tänkesätt mellan källtexten och måltexterna samt mellan de båda måltexterna.

Klassificeringen av enheterna följer i högsta möjliga mån Vinay och Darbelnets metodologi. Det kan dock finnas tveksamheter om hur en enhet ska klassificeras. Vid sådana tillfällen görs en bedömning från fall till fall och objektet placeras i den grupp som anses mest lämplig. Denna placering blir sålunda mer subjektiv än övriga fall och detta diskuteras och motiveras så långt det är möjligt i analysen. Objekt som inte kan klassificeras enligt metodologin räknas som specialfall och behandlas sist i analysen.

Undersökningen fortsätter sedan med en kvantitativ analys där det granskas hur likartade de två måltexterna egentligen är genom att antalet enheter som översatts med olika indirekta metoder jämförs med antalet enheter där samma indirekta metoder använts i de båda måltexterna. Måltexterna jämförs även med avseende på det totala antalet objekt som innehåller en indirekt metod. Intentionen med den kvantitativa analysen är också att, om möjligt, fastställa vilken måltext som ligger närmast källtextens lingvistiska uppbyggnad. För detta ändamål utnyttjas även den grupp översättningsenheter där en indirekt metod använts endast i den ena måltexten.

6. Analys

Beteckningarna bestående av en bokstav och en siffra hänvisar till objekt i appendixen. Bokstaven betecknar metoden medan siffran avser vilket objekt i just den delen som behandlas (t.ex. T14 = objekt nr 14 i appendixet som innehåller transpositioner). I början av varje avsnitt anges i vilket appendix de aktuella objekten finns. Objektet i appendixet motsvarar inte alltid strikt den analyserade översättningsenheten utan kan i vissa fall omfatta ett större segment för att bevara enhetens kontext och därigenom bättre tydliggöra analysens bakgrund. Vid fall som diskuteras mer ingående återges objektet även direkt i analysen. Då exemplen förekommer i löpande text ser uppställningen ut som följer: *italienskt källspråsuttryck* → *svenskt målspråsuttryck* / *engelskt målspråkuttryck*. I avsnitt 6.2 behandlas måltexterna var för sig och uppställningen kan därför ta upp källtexten och endast en av måltexterna. Dispositionen blir då: *italienskt källspråkuttryck* → *svenskt målspråkuttryck* eller *engelskt målspråkuttryck*. Vilken måltext som behandlas förtydligas då i en närliggande mening. Understrykningar används i alla avsnitt för att tydliggöra vilken del av uttrycket som behandlas då detta inte är uppenbart.

Det italienska källspråkuttrycket översatts så långt som möjligt med en direkt svensk översättning för att underlätta för läsare utan kunskaper i italienska. Översättningen anges i de flesta fall inom parentes efter det italienska källspråkuttrycket, i övriga fall anges den i en närliggande mening. *Norstedts italienska ordbok* (Dehn, Johanson & Tomba 1998) har konsulterats för dessa översättningar.

Det totala antalet indirekta metoder som påträffats i de båda måltexterna visas i Tabell 2 nedan. Dessa metoder presenteras i detalj i avsnitt 6.1 och 6.2. I avsnitt 6.3 behandlas de specialfall som upptäckts i måltexterna (se Tabell 7 och 8).

<i>Måltext</i>	<i>Transposition</i>	<i>Modulation</i>	<i>Ekvivalens</i>	<i>Adaption</i>	<i>Totalt</i>
Svensk	70	86	24	0	180
Engelsk	83	71	27	4	185
Totalt	153	157	51	4	365

Tabell 2. Totalt antal indirekta metoder i måltexterna.

6.1 Indirekt metod i båda måltexterna

Totalt har 115 enheter översatts med en indirekt metod i båda måltexterna. Som konstaterats ovan (se avsnitt 5.) är det inte möjligt att dra några generella slutsatser om huruvida detta motsvarar en hög eller låg frekvens av indirekta metoder i måltexterna då det saknas motsvarande information om texter som översatts mellan andra språk. Siffrorna jämförs därför endast med andra siffror inom analysen.

6.1.1 Samma indirekta metod i båda måltexterna

<i>Översättningsmetod</i>	<i>Antal</i>
Transposition	30
Modulation	26
Ekvivalens	15
Totalt	71

Tabell 3. Antal enheter som översatts med samma indirekta metod i båda måltexterna.

Det har påträffats tre olika indirekta metoder som använts för översättningen av samma översättningsenheter i båda måltexterna. Dessa metoder är *transposition*, *modulation* och *ekvivalens* (se Appendix 1-3). Antalet transpositioner och modulationer är relativt jämnt, medan ekvivalens förekommer i ungefär hälften så många fall som de andra. Att transposition och modulation är de vanligast förekommande metoderna i båda måltexterna stämmer överens med det som konstaterats ovan angående översättningen av kvalitetslitteratur (se avsnitt 5.) och sålunda bekräftas valet att koncentrera analysen på dessa två metoder. Antalet fall av ekvivalens på samma ställe i måltexterna bör dock ingalunda betraktas som obetydligt.

Avsaknaden av *adaption* i detta sammanhang bör noteras. Inte i något fall har denna indirekta metod använts för samma översättningsenhet i båda måltexterna. Detta är dock inte förvånande med tanke på att översättningar av kvalitetslitteratur ofta ligger relativt nära källtexten. Inte heller har samma kombination av flera metoder observerats i samma enhet i båda måltexterna. En trolig förklaring är att en sådan relativt komplicerad översättning med mycket liten sannolikhet genomförs på exakt samma ställe av två översättare till två olika målspråk.

6.1.1.1 Transposition

Transposition (se Appendix 1) är den indirekta metod som använts flest gånger i båda måltexterna. I 22 av de 30 fallen är det dessutom samma typ av transposition som använts, dvs. en specifik ordklass har bytts ut mot en annan specifik ordklass i båda måltexterna.

Det vanligaste fallet är att ett verb bytts ut mot ett substantiv¹³, vilket är något förvånande då italienska torde vara mer nominalt än de övriga två språken eftersom det är ett romanskt språk (Korzen 2005: 29). Denna typ av transposition skulle möjligtvis kunna bero på att översättarna är medvetna om att italienskan i normala fall föredrar substantiv framför verb och sålunda velat behålla en italiensk ”touch” på översättningen genom att överdriva användningen av substantiv i översättningen. Ett exempel är T6: *di espatriare (att utvandra) → utvandring / emigration*.

I tre fall förekommer dock att ett substantiv bytts ut mot ett verb (T5, T8, T12). T.ex. ser T8 ut på följande vis: *l'apertura (öppnandet) → öppnades / would open*. Detta är således en väntad transposition eftersom italienska är ett nominalt språk till skillnad från de verbala språken svenska och engelska.

Det förekommer även fyra fall av att ett adjektiv i källtexten ersatts med ett adverb i måltexterna¹⁴. I italienska kan ett adjektiv emellanåt användas i stället för ett adverb (Garzanti Linguistica 2010) eftersom italienskans adverbändelse *-mente* är lång och ofta betraktas som otymplig. Det faktum att översättarna tagit hänsyn till detta och använt adverb i översättningarna tyder på god kännedom om det italienska språkets konstruktion. Användandet av denna transposition tyder därför på mer än goda kunskaper i målspråket vilket Vinay och Darbelnet menade (V&D: 246). Objekt T26 är speciellt eftersom det innehåller två adjektiv vilka översatts med två adverb i båda måltexterna: *lenta ma implacabile (långsam men obönhörlig) → långsamt men obönhörligt / slowly but surely*. Om det första adjektivet översatts med ett adverb måste även det andra adjektivet översättas på samma sätt och därför behandlas detta som ett enda objekt.

I tre fall (T10, T13, T16) har en prepositionsfras översatts med ett adverb. Även här har båda översättarna anpassat italienskans ovilja att använda adverb till målspråken. Objekt T10 och T16 innehåller i de båda måltexterna adverb som är varandras översätningsmotsvarighet (*långsamt / slowly* respektive *omsorgsfullt / carefully*). I objekt T13 har dock den svenska måltexten adverbet *naturligt* medan den engelska måltexten innehåller adverbet *indifferently*. Med tanke på att källtextens uttryck är *con tutta la naturalezza (med hela den naturlighet)* kan konstateras att det i det här fallet är det svenska målspråksuttrycket som ligger närmast källtexten. Betydelsen av både det svenska och det engelska uttrycket motsvarar något så när originaluttrycket men det svenska ordvalet bibehåller även samma rot och har således ett liknande fonologiskt uttryck.

Övriga fall av att samma typ av transposition förekommer i båda måltexterna figurerar endast en gång¹⁵. Ett intressant fall är T2 där det italienska ordningstalet *Ai primi (Vid/under de första)* översatts med substantiven *I början / At the beginning*. Detta är dock inte förvånande med tanke på att det italienska uttrycket i vardagligt språk utelämnar substantivet *giorni (dagar)* som hör ihop med uttrycket. Måltexterna transponerar därför detta uttryck eftersom det varken i svenska eller i engelska är möjligt att använda en konstruktion som liknar den som används i källtexten. Detta bör alltså betraktas som en obligatorisk transposition. Om källtexten i stället innehållit uttrycket *Ai primi giorni (under de första dagarna)* skulle målspråksuttrycken troligen ha betraktats som

¹³ T6, T22, T23, T30.

¹⁴ T14, T26, T27, T28.

¹⁵ T1, T2, T4, T7, T15, T18, T20, T25.

modulationer i stället för transpositioner men med tanke på hur texten faktiskt ser ut anses de i första hand vara transpositioner.

Det är endast i 8 av 30 fall som de transpositioner som använts i de båda måltexterna skiljer sig mer eller mindre markant från varandra. I två av fallen är måltexterna relativt lika (T24, T29) medan sex fall innehåller större skillnader¹⁶.

I objekt T29 har ett adjektiv översatts med perfekt particip + prepositionsfras på svenska medan endast en prepositionsfras förekommer i den engelska måltextern: *incredulo (tvivlande)* → *fylld av tvivel / in disbelief*. Båda måltexterna visar alltså ett behov av att ändra källspråsuttrycket och de båda lösningarna är snarlika om än inte identiska.

Ett intressant fall där det förekommer större skillnader mellan de olika transpositionerna är T19 (här uppdelad i först *källtext* → *svensk måltext* och sedan *källtext* → *engelsk måltext*):

continuò semplicemente a camminare, lento → *han fortsatte bara att gå, med långsamma steg*

adjektiv → prepositionsfras

continuò semplicemente a camminare, lento → *simply continued his slow walk*

verb → substantiv

Det italienska källspråsuttrycket kan direktöversättas som följer: *han fortsatte bara att gå, långsam(t)*. Det italienska adjektivet *lento (långsam)* kan i vissa fall klassificeras som ett adverb och användas istället för den vanliga adverbformen *lentamente* (Garzanti Linguistica 2010). Det är uppenbarligen fallet i detta sammanhang och denna ovanliga användning har troligtvis bidragit till att målspråsuttrycken fått olika utformning. Översättningsenheten har delats upp på två olika sätt vilket lett till att de typer av transposition som använts skiljer sig markant åt. Båda målspråsuttrycken bevarar trots transpositionerna källtextens betydelse. Att i detta fall objektivt bedöma vilken måltext som ligger närmast källtexten är mycket svårt och det är därför, i denna studie, bättre att avstå från en bedömning som med stor sannolikhet skulle vara subjektiv.

6.1.1.2 Modulation

Modulation (se Appendix 2) är med 26 fall den näst vanligaste indirekta metod som använts för samma översättningsenheter i båda måltexterna. Modulationer kan se ut på många olika sätt och det är därför svårare att hitta mönster och likheter mellan modulationerna i den svenska och den engelska måltextern än vad det är att hitta motsvarande bland transpositionerna. Det kan även vara svårt att överhuvudtaget klassificera modulationerna eftersom de uttryck som modulerats ibland genomgått så stora förändringar att dessa inte alltid är lätt urskiljbara. Det går dock att konstatera att i 10¹⁷ av de 26 fallen förekommer samma typ av modulation, dvs. målspråsuttrycken uppvisar samma förändring jämfört med källspråsuttrycket. I 5¹⁸ av de 16 fall av modulationer som skiljer sig åt mellan måltexterna är det ändå samma del av källtextens uttryck som modulerats. Detta innebär att i 11 objekt¹⁹ är skillnaderna mellan de modulationer som använts i den svenska och den engelska måltextern markanta.

¹⁶ T3, T9, T11, T17, T19, T21.

¹⁷ M3, M4, M5, M9, M10, M16, M18, M21, M23, M24.

¹⁸ M1, M2, M11, M12, M20.

¹⁹ M6, M7, M8, M13, M14, M15, M17, M19, M22, M25, M26.

Den modulation som förekommer flest antal gånger är att ett negativt uttryck översatts med ett positivt uttryck²⁰. Objekt M5 ser t.ex. ut på detta sätt: *Non c'era che (Det fanns inget utom) → Det återstod bara / All that remained was*. Även motsatsen, ett positivt uttryck som översatts med ett negativt uttryck, har påträffats i två fall varav det ena har denna modulation endast i den svenska måltexten (M12) och det andra endast i den engelska måltexten (M22). Objekt M12 är intressant på flera sätt:

molto meno profondo (mycket mindre djupt) → inte lika djupt / vastly shallower.

En direktöversättning av det italienska källspråsuttrycket skulle vara *mycket mindre djupt* medan det engelska målspråkuttrycket betyder *mycket grundare*. Den engelska måltexten uttrycker alltså samma sak som den italienska källtexten genom att använda antonymen till det adjektiv som används i källtexten. Den svenska måltexten använder i stället samma adjektiv men bestämmer det med ett negativt uttryck som i själva verket är mildare än källspråkuttrycket. Det svenska målspråkuttrycket talar endast om att havet *inte är lika djupt* medan originalversionen konstaterade att det är *mycket mindre djupt*. Den svenska måltexten skiljer sig därför mer från källtexten i betydelse än vad den engelska måltexten gör trots att denna presenterar källspråkuttryckets motsats.

En annan modulation som förekommer flera gånger är att subjektet förändras²¹. I objekt M1 har subjektet bytts ut i båda måltexterna (dock är subjektet olika i de båda texterna) medan det i objekt M11 och M22 endast är det svenska målspråkuttrycket som förändrat subjektet och i M13 endast det engelska målspråkuttrycket. Ett intressant objekt är M18 där subjektet i den italienska källtexten är [varje hörn av hennes ansikte] medan subjektet i de båda måltexterna i stället är [ett leende]: *ogni angolo del suo volto sorrise (varje hörn av hennes ansikte log) → ett leende spred sig över hela hennes ansikte / a smile lit up her entire face*. Målspråkuttrycken kan betraktas som mer konkreta uttryck än det som var i källtexten. Det är lättare att föreställa sig ett leende som breder ut sig i ansiktet än ansiktshörn som ler.

I objekt M21 är subjektet samma i alla tre texterna men det direkta objektet (ackusativobjektet) har förändrats i måltexterna jämfört med källtexten. I källtexten tömmer subjektet en väska medan det i den svenska och den engelska måltexten är innehållet som töms ut: *la svuotò (tömde den) → tömde ut innehållet / tipped its contents*. Dessa målspråkuttryck är mer konkreta än källspråkuttrycket eftersom de fokuserar på aktiviteten att vissa föremål töms ur en väska medan källspråkuttrycket endast konstaterar att resultatet är att väskan blir tom.

Ytterligare ett objekt som illustrerar en modulation som medför något högre konkretion är M3: *quella curiosa avventura imprenditoriale (det där märkliga affärsäventyret) → detta märkliga affärsäventyr / this curious commercial venture*. Det *där* kan anses vara ett något mer abstrakt uttryck än *det här* (*detta*) eftersom den senare formuleringen åsyftar ett fenomen som ligger närmare i avstånd, tid eller dylikt.

Ett annat intressant objekt är M9 där en aktion ersatts med dess aktör i båda måltexterna: *contrabbando (smuggleri) → smugglare / smugglers'*. Själva handlingen *smuggleri* har i båda fallen ersatts med de personer som utför denna handling, nämligen *smugglarna*. Dessa målspråkuttryck kan troligtvis också betraktas som mer konkreta än källspråkuttrycket då aktörerna har en konkret fysisk form som aktionen saknar.

²⁰ M5, M16, M17, M24 samt den svenska modulationen i M19.

²¹ M1, M11, M13, M18, M22.

Det kan också vara givande att betrakta ett av de objekt som innehåller fundamentalt olika typer av modulation i den svenska och den engelska måltexten. Ett exempel är M26: *E il bello è (Och det fina är) → Och det fina var / And d'you know what?*. Den svenska måltexten har endast modulerat verbets tempus och graden av modulation är synbart liten. Den engelska måltexten har emellertid omformulerat källspråsuttrycket helt och innehåller en interrogativ sats i stället för ett påstående. Skillnaden mellan de båda måltexterna är här påfallande vad gäller både typ och grad av modulation.

6.1.1.3 Ekvivalens

Bland de 15 fall av ekvivalens som påträffats (se Appendix 3) är 13 objekt idiomatiska uttryck²². Detta stämmer överens med det som konstaterats ovan angående att denna översättningsmetod ofta innehåller fasta uttryck som påverkar hela budskapet (se 3.5.2.3). Ett exempel är objekt E4 där mängdangivelsen *a palate (med spadtag)* översatts med *som gräs / a sackful*. Vissa av de svenska och engelska målspråkuttrycken är mycket lika sinsemellan, t.ex. objekt E11 där det italienska uttrycket *a decine (i tiotal)* motsvaras av *i dussintal / by the dozen*. Andra målspråkuttryck är mycket olika, t.ex. E9: *Li fanno sfogare per bene (De låter dem släppa loss ordentligt) → De låter dem leva rövare / They give them plenty of rope*. Det är inte förvånande att målspråkuttrycken i många fall är olika eftersom idiomatiska uttryck är mycket språkspecifika. Trots att de beskriver samma situation har de därför olika uttryckssätt.

Två objekt tillhör emellertid inte gruppen av ekvivalenser som består av idiomatiska uttryck. Objekt E6 och E12 innehåller snarare uttryck som försöker efterlikna talspråk. I E6 är detta tydligt: *Hai presente ...? (Har du närvarande ...?) → Ja ... du vet ...? / do you follow me?*. E12 är dock mer komplicerat:

Ma perché diavolo fa questo freddo porco? (Men varför djävul är det en sådan här svinkyla?) → Men varför i helsicke är det så sabla kallt? / What ever is making it so damnably cold?

Objektet skulle kunna delas upp och analyseras som flera fall av transposition och modulation. Valet att ändå behandla hela uttrycket som en enhet följer av Vinay och Darbelnets anvisning att om möjligt behandla sådana fall som hela fall av ekvivalens (V&D: 256; jfr. 3.5.2.3). Det är således inte särskilt underligt att dessa två uttryck översatts med den indirekta metoden ekvivalens eftersom vardagligt språk och, i detta fall, svordomar sällan kan översättas direkt på vokabulärnivå.

Det finns även ett annat exempel på vardagligt tal i den italienska källtexten som i måltexterna översatts med formuleringar som ändå kan betraktas som idiomatiska uttryck, nämligen objekt E14: *Ma dài (ung. Men oj/Nämen) → Har man sett på maken / Fancy that*. I detta fall handlar det om ett utrop av förvåning och som konstaterats ovan (jfr. 3.5.2.3) består utrop ofta av fasta fraser.

6.1.2 Olika indirekta metoder i måltexterna

I detta avsnitt behandlas de objekt som innehåller olika indirekta metoder i den svenska och i den engelska måltexten (se Appendix 4). Båda översättarna har i dessa objekt alltså gjort en förändring av källspråsuttrycket då detta överförs till respektive målspråk men denna förändring skiljer sig åt mellan de båda måltexterna. Översättarna har således, medvetet eller inte, bedömt att en direkt

²² E1, E2, E3, E4, E5, E7, E8, E9, E10, E11, E13, E14, E15.

överföring av källspråsuttrycken inte gav ett tillfredsställande resultat. De har dock valt att lösa dessa problem på olika sätt och därigenom skiljer sig de båda måltexterna åt.

<i>Metod i den svenska måltexten</i>	<i>Metod i den engelska måltexten</i>	<i>Antal</i>
Transposition	Modulation	8
Modulation	Transposition	13
Transposition	Ekvivalens	1
Ekvivalens	Transposition	5
Transposition	Transposition/Modulation	3
Transposition/Modulation	Transposition	1
Transposition	Transposition/Adaption	1
Modulation	Transposition/Modulation	1
Transposition/Modulation	Modulation	4
Modulation	Modulation/Adaption	1
Modulation	Ekvivalens	5
Modulation	Adaption	1
Totalt		44

Tabell 4. Antal enheter som översatts med olika indirekta metoder i de två måltexterna.

Det bör här uppmärksammas att det är mer frekvent att samma indirekta metod används för en enhet i båda måltexterna än att olika indirekta metoder används för en enhet i måltexterna. Det har uppdagats 71 fall av samma indirekta metod i de båda måltexterna (se 6.1.1), medan det endast påträffats 44 fall av att olika indirekta metoder använts i de två måltexterna. Av utrymmesskäl diskuteras här i detalj endast de fall som skiljer sig mest från de andra objekten. Övriga objekt behandlas endast översiktligt eftersom de är mer eller mindre lika de objekt som analyserats ovan, dvs. de transpositioner, modulationer och ekvivalenser som diskuterats under 6.1.1.

Då olika indirekta metoder använts i de båda måltexterna är modulation den vanligaste metoden i den svenska måltexten och förekommer där 26 gånger, varav i fem fall i kombination med andra metoder. I den engelska måltexten förekommer modulation 17 gånger varav fem gånger i kombination med en annan metod. I den engelska måltexten är transposition i stället den vanligaste metoden med 24 förekomster varav fem i kombination. Transposition förekommer 18 gånger i den svenska måltexten varav fem gånger i kombination med modulation. Det är således tydligt att transposition och modulation är de vanligaste metoderna i båda måltexterna. Antalet fall av ekvivalens är fem i den svenska måltexten och sex i den engelska måltexten. Det förekommer även totalt tre fall av adaption varav två i kombination med en annan metod. Alla dessa fall finns i den engelska måltexten.

Att adaption endast förekommer i den engelska måltexten bör noteras. I objekt O44 förekommer denna indirekta metod i den engelska måltexten medan den svenska måltexten innehåller en modulation: *metro dopo metro (meter efter meter) → meter för meter / yard after yard*. Den svenska modulationen av prepositionen blir nästan försumbar i jämförelse med den

förändring som skett i den engelska måltexten. Här har den engelska översättningen anpassats efter det engelska måttssystemet och måttet *meter* har översatts med *yard*. De båda måtten är nästan lika stora och skillnaden i betydelse blir därför minimal. Det hade naturligtvis varit möjligt att direkt översätta det italienska måttet *metro* med *metre* eftersom detta knappast är en okänd måttenhet för läsarna av den engelska översättningen. Adaptionen har ändå valts, troligtvis för att anpassa scenariot till en engelsk målgrupp. Någon liknande förändring har inte skett i den svenska måltexten. Med tanke på att samma måttssystem används i Sverige och Italien är detta inte förvånande.

Ett annat fall av adaption i den engelska måltexten, O32, är annorlunda: *volo di centinaia d'uccelli (hundratals fåglars flykt) → hundratals fåglar på flykt / thousands of birds in flight*. Antalsangivelsen i den engelska måltexten motsvarar i detta fall vare sig det italienska källspråksuttrycket eller det svenska målspråksuttrycket. Detta objekt skulle även kunna analyseras under rubriken Specialfall (6.3) eftersom det är svårt att bedöma anledningen till förändringen som gjorts i den engelska måltexten. Ett förslag är dock att mängdangivelsen *thousands* ger ett mer imponerande intryck och att detta alltså är en anpassning till ett språk och en kultur som föredrar storslagna uttryck. I detta fall skulle det handla om just en adaption till detta språk och denna kultur. Det skulle dock motsäga Newmarks konstaterande om engelskans förkärlek för "understatement" (1988: 15). Det engelska målspråksuttrycket kan också ha uppkommit på grund av ett misstag i översättningsprocessen och skulle i sådant fall betraktas som ett specialfall. Valet att ändå klassificera enheten som en adaption beror till viss del på att objektet i övrigt innehåller en transposition i båda måltexterna och att en uppdelning av objektet bedömts olämplig.

Två andra objekt skulle liksom adaptationsfallet ovan ha kunnat betraktas som specialfall men har ändå placerats i detta avsnitt och behandlas som exempel på modulation, transposition samt en kombination av dessa två metoder. Den svenska måltexten i O11 och O31 innehåller ett tillägg, dvs. ett uttryck som inte finns i källtexten.²³

O11: *elegante (elegant) → elegant och stilig (modulation) / looking dapper (transposition)*

O31: *semplice (enkelt; adj.) → enkelt och anspråkslöst (adv.; transposition/modulation) / simply (transposition)*

Bakgrunden till dessa tillägg är okänd. Det kan endast konstateras att den svenska måltexten skiljer sig betydligt mer från källtexten än den engelska måltexten trots att även denna uppvisar indirekta översättningsmetoder för de båda enheterna.

Av de många objekt i den engelska måltexten som innehåller en transposition är det tydligt att den vanligaste typen av transposition är: verb → substantiv. Denna variant förekommer i sju

²³ Vinay och Darbelnet talar i vissa fall om "gains" i översättningen, dvs. när måltexten uttrycker mer än vad som sägs i källtexten (V&D: 170). Detta kan ske när ett språk är mer semantiskt begränsat än ett annat (V&D: 172), t.ex. kan det generella uttrycket *We passed few cars on the road* översättas med *antingen Vi körde om några få bilar på vägen eller Vi körde förbi några få bilar på vägen*. Den svenska översättningen måste i båda fallen ge mer information än den engelska frasen. De ovan nämnda objekten O11 och O31 bör dock inte betraktas som tillhörande kategorin av "gains" eftersom de lägger till information som inte nödvändigtvis måste ges. Valet att inte heller placera objekten under kategorin Specialfall beror på att tilläggen som gjorts hör till samma semantiska fält som de ord dessa tillägg koordinerats med. Detta är inte fallet med specialfallen vilket kan ses nedan (6.3) och de aktuella objekten behandlas således som tillhörande kategorierna transposition, modulation och transposition/modulation.

fall²⁴. Bland transpositionerna i den svenska måltexten finns endast ett objekt som innehåller denna typ av transposition (O3). Det tycks således vara större variation i den svenska måltexten.

Även i detta avsnitt kan konstateras att modulationerna skiljer sig åt på många sätt. Ett antal objekt i både den svenska och den engelska måltexten innehåller den typiska modulationen positivt målspråksuttryck → negativt källspråksuttryck och tvärtom²⁵. Majoriteten av modulationerna är dock mycket olika.

De fall av ekvivalens som förekommer i måltexterna är alla idiomatiska uttryck. De objekt som innehåller ekvivalens i den svenska måltexten har alltid en transposition i den engelska måltexten medan en ekvivalens i den engelska måltexten i fem fall motsvaras av en modulation i den svenska måltexten och endast i ett fall av en transposition. Det innebär att då en stor förändring görs i den svenska måltexten görs en betydligt mindre förändring i den engelska måltexten. Om däremot en större förändring görs i den engelska måltexten görs även en relativt stor förändring i den svenska måltexten. Transposition räknas ju, enligt Vinay och Darbelnet, som den enklaste av de indirekta översättningsmetoderna, följd av, i tur och ordning, modulation, ekvivalens och adaption (V&D: 41).

6.2 Indirekt metod i en av måltexterna

De enheter som behandlas i detta avsnitt har översatts med en indirekt metod i den ena måltexten medan den andra måltexten har en direkt metod för samma enheter. Eftersom studiens fokus ligger på de indirekta metoderna behandlas inte vilken direkt metod som använts i de olika fallen utan det konstateras endast att en direkt metod använts²⁶. Det förekommer både att en indirekt metod använts endast i den svenska måltexten (se Appendix 5) och att en indirekt metod använts endast i den engelska måltexten (se Appendix 6). Med anledning av detta presenteras objekten i två appendix och antalet objekt i två skilda tabeller. Då måltexterna jämförs med varandra bör det uppmärksammas att metoderna som analyseras förekommer på olika ställen i den svenska och den engelska måltexten. Jämförelsen görs således för att se om de olika måltexterna innehåller vitt skilda typer av indirekta metoder eller om de använt samma metoder, dock för olika enheter på olika ställen i texten.

Det har upptäckts 115 fall av enheter som översatts med en indirekt metod i en måltext och med en direkt metod i den andra måltexten. Mellan de båda måltexterna är dessa fall tämligen jämnt fördelade med 55 indirekta metoder i den svenska måltexten och 60 indirekta metoder i den engelska måltexten. Det går även att jämföra dessa siffror med de 115 fall där en indirekt metod använts i båda måltexterna. Dessa siffror innebär att det är ungefär hälften så vanligt att en indirekt metod används bara i den ena måltexten som att en indirekt metod används i båda måltexterna.

²⁴ O9, O12, O13, O15, O19, O21, O24.

²⁵ O2, O7, O8, O10, O16, O21, O28, O39, O41.

²⁶ Se 3.5.1 för en presentation av de direkta metoderna.

<i>Översättningsmetod i den svenska måltexten</i>	<i>Antal</i>
Transposition	17
Modulation	29
Ekvivalens	4
Transposition/Modulation	5
Totalt	55

Tabell 5. Antal enheter som översatts med en indirekt metod i den svenska måltexten och med en direkt metod i den engelska måltexten.

Liksom i avsnitt 6.1.2 ovan är modulation den vanligaste metoden i den svenska måltexten; mer än hälften av alla objekt innehåller en modulation. Transposition är också en ofta använd metod och det förekommer fyra fall av ekvivalens. Här finns även fem fall av en kombination av transposition/modulation.

<i>Översättningsmetod i den engelska måltexten</i>	<i>Antal</i>
Transposition	25
Modulation	24
Ekvivalens	6
Adaption	1
Transposition/Modulation	4
Totalt	60

Tabell 6. Antal enheter som översatts med en indirekt metod i den engelska måltexten och med en direkt metod i den svenska måltexten.

I den engelska måltexten förekommer de indirekta metoderna transposition och modulation ungefär lika ofta. Jämfört med den svenska måltexten har antalet transpositioner ökat medan antalet modulationer minskat. Liksom i den svenska måltexten har ett antal fall av ekvivalens samt en kombination av transposition/modulation hittats. Här finns dock även ett fall av adaption, IE56: *metri (meter)* → *yards*. Detta objekt kan analyseras på samma sätt som fallet av adaption i 6.1.2 (O44). Objekt IE56 har dock placerats i denna kategori eftersom den svenska enheten är en direkt översättning och det till skillnad från i de andra fallen alltså inte förekommer någon annan indirekt metod inom enheten.

6.2.1 Transposition

Av de 17 fall av transposition som hittats i den svenska måltexten innehåller 11 objekt en förändring av substantiv till verb eller tvärtom. I sju av dessa objekt²⁷ har just ett substantiv i

²⁷ IS1, IS3, IS5, IS8, IS11, IS12, IS15.

källtexten ersatts med ett verb i måltexten, medan de italienska verben i fyra objekt²⁸ alltså har översatts med ett substantiv. Ett exempel är IS3: *l'accesso (tillträdet) → att komma in*. I den engelska måltexten finns det fyra fall²⁹ av substantiv → verb och tre fall (IE10, IE11, IE17) av verb → substantiv. Här kan nämnas t.ex. IE11: *continuò a raccontare (fortsatte att berätta) → continued the narrative*. Dessa typer av transposition är tydligen relativt vanliga i båda måltexterna, vilket även konstaterats ovan (jfr. 6.1.1.1). I den svenska måltexten är dessa varianter av transposition dominerande med tanke på att nästan två tredjedelar av objekten innehåller just dessa typer. Den engelska måltexten innehåller däremot flera andra typer av transposition, t.ex.:

adjektiv → substantiv (IE7, IE14, IE15)

prepositionsfras → adverb (IE20, IE22, IE24)

adverb → prepositionsfras (IE6, IE9)

Dessutom förekommer ett antal andra varianter av transposition, t.ex. IE5 där ett possessivt uttryck översatts med ett adjektiv: *della zona (traktens) → local*. Det är tydligt att variationen är större i den engelska måltexten än i den svenska.

6.2.2 Modulation

Den vanligaste typen av modulation i den svenska måltexten är att ett negativt källspråsuttryck ersatts med ett positivt målspråkuttryck. Denna modulation förekommer i fem objekt³⁰. I den engelska måltexten är den vanligaste modulationen i stället att ett positivt uttryck översatts med ett negativt uttryck, vilket även det förekommer i fem fall³¹. Denna typ av modulation är även vanlig i den svenska måltexten där det finns fyra objekt³² som uppvisar den.

I båda måltexterna finns även vissa fall (IS19, IS43, IE29) av synekdoke, dvs. då en del av ett föremål används för att representera hela föremålet. Ett exempel från den svenska måltexten är IS43: *una mano (en hand) → fingrarna*. I den engelska måltexten finns även två fall (IE28, IE35) där en del av ett fenomen bytts ut mot fenomenet i sin helhet, t.ex. IE35: *lo sguardo (blicken) → his eyes*.

En annan typ av modulation som förekommer i flera objekt är att en aktiv sats bytts ut mot en passiv sats. Detta har skett en gång i den svenska måltexten (IS33) och tre gånger i den engelska måltexten (IE30, IE39, IE45). IE30 ser t.ex. ut på följande vis: *che fondavano la propria ricchezza su (som grundade sin rikedom på) → whose prosperity was based on*.

I den svenska måltexten finns även tre fall av att ett opersonligt uttryck ersatts av ett personligt sådant eller tvärtom (IS22, IS23, IS24). T.ex. ser IS24 ut på följande sätt: *Non c'è scelta (Det finns inget val) → Vi har inget val*. Denna typ av modulation finns inte i den engelska måltexten. Däremot finns det i båda måltexterna flera närliggande fall där subjektet förändras i måltexterna. Detta förekommer två gånger i den svenska måltexten (IS32, IS36) och fyra gånger i den engelska måltexten³³. Ett exempel från den engelska måltexten är IE31: *Lavilledieu aveva sette filande (Lavilledieu hade sju spinnerier) → there were seven mills at Lavilledieu*.

²⁸ IS4, IS13, IS16, IS17.

²⁹ IE4, IE12, IE13, IE25.

³⁰ IS29, IS31, IS34, IS35, IS39.

³¹ IE33, IE40, IE42, IE43, IE44.

³² IS20, IS25, IS26, IS30.

³³ IE27, IE31, IE32, IE36.

Som sammanfattning kan sägas att det är ungefär lika många varianter av modulation i de båda måltexterna. Ungefär hälften av objekten i den svenska måltextern innehåller samma typer av modulation som finns i den engelska måltextern och vice versa. Det innebär alltså att omkring hälften av alla objekt uppvisar varianter som är unika för just dessa objekt.

6.2.3 Ekvivalens

Liksom i de i 6.1 behandlade fallen av ekvivalens är det främst idiomatiska uttryck som här dyker upp i de två måltexterna. I den engelska måltextern består alla de sex objekten av denna typ av fasta uttryck. I den svenska måltextern finns tre idiomatiska uttryck (IS48, IS49, IS50) men även ett objekt som innehåller en annan typ av ekvivalens, IS47: *Francia meridionale (södra Frankrike)* → *Sydfrankrike*. Detta objekt skulle även kunna behandlas som en transposition då ett adjektiv översatts med ett substantiv men här behandlas sammansättningen som ett fall av ekvivalens då denna typ av sammansättning ofta figurerar som ett fast uttryck i svenskan.

6.2.4 Transposition/Modulation

Föga förvånande skiljer sig fallen av denna kombination i måltexterna från varandra, dvs. inga objekt i den engelska måltextern innehåller precis samma typ av transposition och modulation som något objekt i den svenska måltextern. Om man däremot tittar på transpositionerna och modulationerna var för sig finner man samma undergrupper som behandlats ovan (6.2.1 och 6.2.2). I den engelska måltextern förekommer t.ex. transpositionen verb → substantiv i alla fyra objekten medan det i den svenska måltextern finns två objekt (IS51, IS52) som innehåller modulationen positivt uttryck → negativt uttryck. Det kan alltså konstateras att även om objekten vid första anblick skiljer sig kraftigt från varandra är olikheterna inte lika dominerande vid närmare analys.

6.3 Specialfall

Det har upptäckts ett antal fall som inte kunnat klassificeras enligt de ovan behandlade metoderna. Det är fall där textstycken grundligt förändrats, lagts till eller utelämnats i någon av måltexterna (se Appendix 7). I både den svenska och den engelska måltextern har ett fall av *betydelseförändring*, två fall av *tillägg* och ett fall av *utelämnande* påfunnits. Överensstämmelsen mellan de båda måltexterna i antal specialfall motsvaras dock inte av förekomsten av samma förändring i texterna. Objekten tycks vara fullständigt orelaterade och förekommer i helt skilda kontexter och i helt olika avsnitt i romanen. Specialfallen presenteras i nedanstående tabeller med de intressanta styckena markerade³⁴.

³⁴ Se Appendix 7 för sidhänvisningar till källtexten respektive måltexterna.

6.3.1 Specialfall i den svenska måltexten

<i>Objekt</i>	<i>Italienska</i>	<i>Svenska</i>	<i>Engelska</i>
S1	colorata	blått	coloured
S2	Hervé Joncour ascoltava	Hervé Joncour lyssnade	Hervé Joncour listened
S3	accarézziati	smek dig själv <u>med</u> <u>händerna</u>	stroke yourself
S4	A sua moglie Héléne, Hervé Joncour disse che doveva andare a Nîmes, per affari. E che sarebbe tornato il giorno stesso.	-	Hervé Joncour told his wife Héléne he had to go to Nîmes, on business. And that he would be back the same day.

Tabell 7. Specialfall i den svenska måltexten.

I det första objektet, S1, har den svenska översättaren översatt källspråksuttrycket *colorata* (*färgat*) med *blått*. Detta kan tyckas oförklarligt men ger onekligen ett mer konkret intryck än det generella och abstrakta källspråksuttrycket. Den engelske översättaren har dock valt att behålla detta uttryck i sin översättning vilket innebär att den engelska måltexten i detta fall ligger närmare källtexten än vad den svenska måltexten gör.

Det andra och det tredje objektet, S2 och S3, innehåller i stället tillägg, dvs. uttryck som inte förekommer i källtexten och som dessutom tillhör helt andra semantiska fält. Även i detta fall ger dessa tillägg ett mer konkret intryck genom att beskriva på vilket sätt en handling utförs. Möjligen kan tillägget *tålmodigt* i S2 ha baserats på att ett italienskt verb i imperfekt medför en i förfluten tid pågående, långvarig handling och att översättaren därför velat överföra denna betydelse till den svenska måltexten. Detta är dock endast spekulationer och tillägget är inte nödvändigt för att bevara källspråksuttryckets betydelse i måltexten.

Det sista objektet, S4, är ett annorlunda fall. Här har det inledande stycket till ett kapitel utelämnats helt ur den svenska måltexten. Förklaringen till detta skulle kunna vara en miss i själva översättningen, vid redigeringen eller i något annat steg av översättningsprocessen. Anledningen anses dock inte vara relevant för just denna studie och en närmare undersökning av detta fall företas därför inte.

6.3.2 Specialfall i den engelska måltexten

<i>Objekt</i>	<i>Italienska</i>	<i>Svenska</i>	<i>Engelska</i>
S5	due	två	three
S6	in una qualche regione della Francia meridionale	i en trakt någonstans i Sydfrankrike	<u>you were</u> somewhere in southern France
S7	Non è un granché come parco	Det är inte mycket till park	Not much of a park, <u>is it?</u>
S8	Gli accadde, a non più di mezz'ora dal villaggio, <u>di passare accanto a un bosco da cui arrivava un singolare, argenteo frastuono.</u>	När han var mindre än en halvtimmes väg från byn, hände det sig att <u>han red förbi en skog som det kom sällsamma, silverklingande ljud ifrån.</u>	Not half an hour from the village he came upon a strange, silvery sound.

Tabell 8. Specialfall i den engelska måltexten.

I det första objektet, S5, sker en liknande förändring som i S1: ett uttryck har ersatts med ett annat uttryck utan en tydlig anledning därtill. I detta fall blir dock inte det engelska målspråkuttrycket mer konkret eftersom ett räkneord ersatts med ett annat räkneord. Någon tänkbar förklaring till denna förändring har inte kunnat påträffas.

I objekt S6 och S7 har uttryck som inte förekommer i källtexten lagts till. I det första fallet, S6, ger tillägget ytterligare precision och skulle kunna betraktas som en konkretisering av källtextens allmänna uttryck. Objekt S7 skulle även kunna analyseras som en modulation eftersom ett påstående blivit en fråga. Objektet har dock placerats under kategorin Specialfall eftersom det som gör det till en fråga är just ett tillägg. Denna fråga bör dock anses vara en retorisk fråga och har möjligtvis lagts till eftersom det engelska språket gärna hakar på frågeformuleringar i slutet av meningar, kanske för att i detta fall ta udden av kritiken som framförs.

Det sista fallet, S8, utelämnar en del av en mening. Även här är det svårt att hitta en trolig förklaring till utelämnandet och det skulle, liksom S4, kunna bero på ett av flera möjliga misstag som uppkommit under översättningsprocessen eller på ett aktivt val av översättaren att korta ner den beskrivande meningen. Utelämnning är vanligt vid översättning av lågprestigelitteratur men förekommer sällan vid översättning av högprestigelitteratur (Lindqvist 2002: 219, 223). Att översättaren endast i detta fall medvetet skulle ha valt en sådan översättningsmetod är därför inte troligt.

7. Diskussion och slutsatser

I 7.1 jämförs den svenska och den engelska måltexten med varandra för att det om möjligt ska gå att fastställa hur vanligt det är med indirekta metoder i de båda måltexterna. I 7.2 beaktas även källtexten för en diskussion om vilken, om någon, av måltexterna som är mer lik originalet i sin språkliga uppbyggnad.

7.1 Måltexternas likheter och skillnader

Totalt har 30 objekt som innehåller en *transposition* i båda måltexterna kunnat uppdagas. Denna siffra kan jämföras med de tillfällen då *transposition* använts endast i den ena måltextern och en annan indirekt metod nyttjats i den andra måltextern. 18 fall av *transposition* har då påträffats i den svenska måltextern medan det i den engelska måltextern hittats 24 fall. Det är alltså vanligare att en enhet översatts med en *transposition* i båda måltexterna än att den översatts med en annan indirekt metod i en av måltexterna. Liknande resultat fås om man jämför de senare siffrorna med antalet objekt som har en *transposition* i den ena måltextern och en direkt metod i den andra måltextern. Den svenska måltextern innehåller i detta fall 22 *transpositioner* och den engelska måltextern 29 stycken. Det innebär att det är vanligare med en *transposition* i den ena måltextern och en direkt metod i den andra måltextern än med en *transposition* i den ena måltextern och en annan indirekt metod i den andra måltextern. Alla siffror är dock relativt jämnt fördelade mellan de tre delarna. Det kan också konstateras att det totalt förekommer något fler *transpositioner* i den engelska måltextern (83) jämfört med den svenska måltextern (70). Alla dessa siffror inkluderar även de objekt som innehåller en kombination av *transposition* och en annan indirekt metod.

Stora kvalitativa likheter har kunnat noteras bland *transpositionerna*. I majoriteten av objekten som innehåller en *transposition* i båda måltexterna har samma typ av *transposition* använts, dvs. en specifik ordklass har bytts ut mot en annan specifik ordklass. Detta visar på stora likheter mellan måltexterna. Vanligast är att ett verb bytts ut mot ett substantiv eller tvärtom. Denna typ av *transposition* dominerar även *transpositionerna* i den engelska måltextern i de fall då den svenska måltextern innehåller en annan indirekt metod. Motsvarande gäller för den svenska måltextern då den engelska måltextern innehåller en direkt metod. I dessa enheter i den svenska måltextern består *transpositionerna* till nästan två tredjedelar av just denna variant (verb ↔ substantiv). Det är dock svårare att jämföra de båda måltexterna då *transpositionerna* inte använts för samma översättningsenheter.

Naturligtvis förekommer även olikheter mellan de analyserade *transpositionerna*. I vissa fall har översättningsenheterna delats upp på olika sätt vilket lett till stora skillnader mellan de typer av *transposition* som använts. I andra fall har samma del av enheten *transponerats* men med skiftande varianter av *transposition*. Det kan dock konstateras att det som är mest framträdande är att två skilda språk förvånansvärt ofta *transponerar* samma enheter och dessutom använder samma typ av *transposition* för dessa. Detta tyder onekligen på att likheterna mellan de germanska språk som här analyserats är tillräckligt stora för att Vinay och Darbelnets stilistik ska kunna användas för en analys som inkluderar dessa språk.

Modulation, å andra sidan, förekommer i 26 objekt då båda måltexterna innehåller samma indirekta metod. Då måltexterna innehåller olika indirekta metoder finns 26 fall av *modulation* i den svenska måltextern och 17 fall i den engelska måltextern. Då endast den ena måltextern innehåller *modulation* och den andra måltextern innehåller en direkt metod har 34 fall av *modulation* hittats i den svenska måltextern medan motsvarande siffra för den engelska måltextern är 28. Det innebär att det i den svenska måltextern är vanligast att *modulation* används när den engelska måltextern har en direkt metod. Då den svenska måltextern innehåller en annan indirekt metod än *modulation* är det betydligt mindre vanligt att den engelska måltextern har en *modulation*. Totalt förekommer även fler fall av *modulation* i den svenska måltextern (86) än i den engelska måltextern (71). Dessa siffror kan jämföras med siffrorna för *transposition* och visar sig då vara i det närmaste spegelvända.

Bland *modulationerna* har större kvalitativa skillnader påträffats än vad som upptäckts bland *transpositionerna*. I knappt hälften av fallen där *modulation* förekommer i båda måltexterna har

samma typ av modulation använts. Det innebär att i mer än hälften av fallen har olika modulationer begagnats. Vissa typer av modulation är mer frekventa än andra i de båda måltexterna. Det förekommer t.ex. ett antal fall där ett positivt källspråksuttryck översatts med ett negativt målspråksuttryck och tvärtom, samt att subjektet förändrats eller att synekdoke använts i måltexterna. Med tanke på det närmast oändliga antal sätt ett uttryck kan moduleras på är det ändå anmärkningsvärt att så pass stora likheter mellan de båda måltexterna kunnat upptäckas.

I 15 fall har *ekvivalens* använts för samma enhet i båda måltexterna. Då metoden använts i den ena måltexten och en annan indirekt metod använts i den andra måltexten finns fem fall av ekvivalens i den svenska måltexten. Samma antal gäller för den engelska måltexten. När ekvivalens i den ena måltexten istället motsvaras av en direkt metod i den andra måltexten är antalet fall av ekvivalens i den svenska måltexten fyra och motsvarande siffra sex i den engelska måltexten. Det är alltså betydligt vanligare att ekvivalens i en måltext motsvaras av ekvivalens i den andra måltexten än att den andra måltexten innehåller en annan indirekt metod eller en direkt metod. Totalt finns 24 fall av ekvivalens i den svenska måltexten medan 27 objekt uppvisar denna indirekta metod i den engelska måltexten. Denna metod är således mycket jämnt fördelad mellan de båda måltexterna.

Bland enheterna som översatts med metoden ekvivalens finns både kvalitativa likheter och skillnader. I majoriteten av fallen innebär användandet av ekvivalens att ett idiomatiskt uttryck använts för att överföra källtextens budskap till måltexterna. Då detta har skett förekommer alltså ett idiomatiskt uttryck i båda måltexterna, vilket innebär att måltexterna i dessa fall uppvisar likheter. De använda idiomatiska uttrycken har dock i de flesta fall olika form beroende på att dessa fasta uttryck sällan överensstämmer mellan språk, inte ens mellan språk som tillhör samma familj. Här finns sålunda relativt stora lingvistiska olikheter mellan måltexterna.

Fyra fall av *adaption* har påträffats i den engelska måltexten. I den svenska måltexten har inga fall av denna indirekta metod kunnat konstateras. Tre av dessa engelska fall motsvaras i den svenska måltexten av en annan indirekt metod medan ett fall motsvaras av en direkt metod. Detta sista fall medför den största skillnaden mellan de två måltexterna med tanke på att den engelska måltexten innehåller den mest komplicerade indirekta metoden medan den svenska måltexten innehåller en direkt metod.

Vid några tillfällen har en kombination av flera indirekta metoder använts. Detta gäller framför allt då den indirekta metoden i en måltext motsvaras av en annan indirekt metod i den andra måltexten. I den svenska måltexten har i dessa fall en kombination av *transposition/modulation* använts i alla fem fallen medan den engelska måltexten innehåller något mer variation. Där finns visserligen fyra fall av *transposition/modulation* men även ett fall av *transposition/adaption* samt ett fall av *modulation/adaption*. Då den ena måltexten innehåller en indirekt metod och den andra måltexten innehåller en direkt metod har endast kombinationen *transposition/modulation* hittats i båda måltexterna. I den svenska måltexten finns fem sådana fall medan siffran är fyra för den engelska måltexten. Totalt har tio fall av flera metoder i kombination påträffats i den svenska måltexten och samma siffra gäller för den engelska måltexten. I jämförelse med de fall som endast innehåller en enda indirekt metod är dessa siffror mycket låga.

Ett antal specialfall som inte har kunnat klassificeras som någon av Vinay och Darbelnets indirekta metoder har hittats i båda måltexterna. De typer av specialfall som lokaliseras är mycket lika mellan de båda måltexterna. I både den svenska och den engelska måltexten har ett fall av *betydelseförändring*, två fall av *tillägg* och ett fall av *utelämnande* påträffats. Dessa fall förekommer på vitt skilda ställen i texten och har inget annat gemensamt än just att de uppvisar

samma typ av specialfall. Överensstämmelsen i antal och typ av specialfall mellan de båda måltexterna är emellertid slående.

7.2 Måltexternas förhållande till källtexten

De indirekta metoder som använts i de båda måltexterna är framför allt transposition och modulation. Ekvivalens är mer sällsynt och adaption förekommer endast i enstaka fall i den engelska måltexten. Det faktum att det framför allt är de enklaste indirekta metoderna, dvs. de som är närmast de direkta metoderna, som använts torde innebära att båda måltexterna håller sig relativt nära källtexten. Detta bekräftar Lindqvists konstaterande att kvalitetslitteratur sällan avlägsnar sig alltför mycket från källtexten (Lindqvist 2002: 218-21). Det innebär också att båda översättarna de facto översatt romanen på det sätt som vanligtvis används för kvalitetslitteratur, vilket inte är förvånande med tanke på att dessa översättare är vana vid att översätta högprestigelitteratur (jfr. avsnitt 4.). För att kunna jämföra hur nära källtexten måltexterna är i förhållande till annan högprestigelitteratur behövs dock ett större material och några sådana jämförelser görs därför inte i denna studie.

De specialfall som noterats i båda måltexterna innebär större avvikelser från källtexten än vad som orsakats av de indirekta översättningsmetoderna. Utelämnanden är t.ex. ett typiskt drag för översättning av lågprestigelitteratur (Lindqvist 2002: 222-23). Då specialfallen endast förekommer vid ett fåtal tillfällen i den svenska respektive den engelska måltexten kan de dock knappast antas bero på att översättarna medvetet valt metoder som är vanliga i översättning av lågprestigelitteratur, utan bör snarare ses som undantagsfall, eventuellt beroende på slarv, tidspress eller annat.

Den kvantitativa analysen visar att antalet fall av de olika indirekta översättningsmetoderna är mycket jämnt i den svenska och den engelska måltexten. Antalet fall av transposition är fler i den engelska måltexten, medan det är vanligare med modulation i den svenska måltexten. Eftersom modulation räknas som en något mer komplicerad metod än transposition kan den svenska måltexten alltså i detta hänseende ses som något mer avvikande från källtexten jämfört med den engelska måltexten. Antalet objekt som översatts med ekvivalens är nästan identiskt i de båda måltexterna, medan de fyra fallen av adaption endast förekommer i den engelska måltexten. Den engelska måltexten kan av denna anledning anses fjärma sig något mer från källtexten. Då dessa fall är mycket få bör dock inte alltför stora slutsatser dras av detta. Dessa siffror i sin helhet tyder snarare på att de båda måltexterna är ungefär lika nära källtextens lingvistiska uppbyggnad. Det är åtminstone inte möjligt att se större likheter mellan källtexten och den engelska måltexten än mellan källtexten och den svenska måltexten, vilket skulle ha bekräftat hypotesen som framfördes i avsnitt 2.

Det har i flera fall, framför allt bland modulationerna, noterats att de indirekta översättningsmetoderna inneburit att relativt abstrakta källspråksuttryck blivit mer konkreta i måltexterna. Detta är inte förvånande utan stämmer överens med det som konstaterats av bland andra Malblanc (1944) och Hanna (1969). Att fastställa om den svenska eller den engelska måltexten är mer konkret än den andra bedöms dock inte vara möjligt i denna begränsade undersökning.

7.3 Slutsatser och vidare forskning

Den första hypotesen för denna studie var att eftersom svenska och engelska båda är germanska språk torde det medföra tillräckligt stora likheter i användningen av indirekta metoder i

översättningarna av samma italienska roman för att Vinay och Darbelnets stilistik skulle kunna utvidgas till att gälla även språkparen italienska/svenska och italienska/engelska. Det kan konstateras att stora likheter faktiskt förekommer mellan de båda måltexterna och hypotesen tycks därför kunna bekräftas. Detta tyder på att stilistiken skulle kunna klassas som en språkgrupp-parsbegränsad teori och verkets lämplighet inom t.ex. översättarutbildning stärks därmed.

Baserat på antalet och typen av använda indirekta översättningsmetoder tycks de båda måltexterna hålla sig ungefär lika nära källtexten. Den engelska måltexten verkar sålunda inte uppvisa större likheter med källtexten än vad den svenska måltexten gör, med avseende på användandet av indirekta metoder. Här motbevisas således den andra hypotesen om att den engelska måltexten, med anledning av franskans starka inflytande på det engelska språket, skulle vara mer lik den italienska källtexten.

Vidare forskning inom detta område skulle kunna ha flera skilda inriktningar. Förslagsvis skulle andra språkpar kunna undersökas för att slå fast om även dessa kan använda sig av Vinay och Darbelnets stilistik. Det skulle kunna stärka stilistikens ställning som en språkgrupp-parsbegränsad teori. En annan möjlig inriktning på vidare studier skulle vara att fokusera på två språkpar, antingen de som använts i denna studie eller andra, och replikera undersökningen på ett större material. Detta skulle ge mer statistiskt säkerställda siffror och det skulle även ge en möjlighet att utforska hur vanligt eller ovanligt det är att indirekta metoder används i olika typer av texter. Med ett större material och mer tid skulle det även kunna vara givande att studera texterna med inriktning på de abstrakta respektive konkreta tänkesätt som manifesterar sig i texter på olika språk.

En annan vidareutveckling som avlägsnar sig mer från denna undersökning skulle vara att fokusera på översättningsprocessen istället för att studera översättningsprodukten. Med hjälp av t.ex. *think-aloud protocols* skulle man kunna fastställa om översättarnas användning av de indirekta översättningsmetoderna är medveten eller omedveten, samt om vissa metoder används mer medvetet än andra.

Referenser

Primärkällor

- Baricco, Alessandro (1996). *Seta*. Milano: Rizzoli.
- Baricco, Alessandro (1997). *Silk*. Översättning: Guido Waldman. London: The Harvill Press.
- Baricco, Alessandro (1998). *Silke*. Översättning: Viveca Melander. Stockholm: Bonnier.

Sekundärkällor

- Catford, J.C. (1989). Translation Shifts. I A. Chesterman, red. *Readings in Translation Theory*. Helsingfors: Finn Lectura, ss. 70-79.
- Dehn, Britt-Marie, Johanson, Sören & Tomba, Tomaso red. (1998). *Norstedts italienska ordbok*. Stockholm: Norstedts.
- Englund Dimitrova, Birgitta (1993). Metoder i empirisk forskning om översättning och tolkning. *Studier i modern språkvetenskap* 10, 33-44.
- Gullin, Christina (2002). *Översättarens röst*. Lund: Studentlitteratur.
- Hanna, Blake T. (1969). Patterns of Thought in English Translation. *Meta: journal des traducteurs / Meta: Translators' Journal* 14 (3), 141-153.
- Holmes, James S. (1988). *Translated!: Papers on Literary Translation and Translation Studies*. Amsterdam: Rodopi.
- Ingo, Rune (2007). *Konsten att översätta. Översättningens praktik och didaktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Jakobson, Roman (2000). On Linguistic Aspects of Translation. I L. Venuti, red. *The Translation Studies Reader*. London/New York: Routledge, ss. 113-118.
- Koller, Werner (1989). Equivalence in Translation Theory. I A. Chesterman, red. *Readings in Translation Theory*. Helsingfors: Finn Lectura, ss. 99-104.
- Korzen, Iørn (2005). Endocentric and Exocentric Languages in Translation. *Perspectives: Studies in Translatology* 13 (1), 21-37.
- Lagerholm, Per (2005). *Språkvetenskapliga uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.
- Lindqvist, Yvonne (2002). *Översättning som social praktik. Toni Morrison och Harlequinserien Passion på svenska*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
- Malblanc, Alfred (1944). *Pour une stylistique comparée du français et de l'allemand*. Paris: Didier.
- Munday, Jeremy (2008). *Introducing Translation Studies. Theories and Applications*. London/New York: Routledge.
- Newmark, Peter (1988). *A Textbook of Translation*. Hemel Hempstead: Prentice-Hall International.

Nida, Eugene (2000). Principles of Correspondence. I L. Venuti, red. *The Translation Studies Reader*. London/New York: Routledge, ss. 126-140.

Roberts, Roda P. (1985). The Terminology of Translation. *Meta: journal des traducteurs / Meta: Translators' Journal* 30 (4), 343-352.

Saussure, Ferdinand de (1966). *Course in General Linguistics*. New York: McGraw-Hill.

Seliger, Herbert W. & Shohamy, Elana (1989). *Second Language Research Methods*. Oxford: Oxford Univ. Press.

Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien (2009). Stockholm: Norstedts.

Tidström, Karin (1999). *Cette fameuse Sonate des spectres... Une pièce de chambre d'August Strindberg en France: traduction et réception*. Forskningsrapporter/Cahiers de la recherche 9, Institutionen för franska och italienska. Stockholm: Stockholms universitet.

Vinay, Jean-Paul & Darbelnet, Jean (1958/1977). *Stylistique comparée du français et de l'anglais*. Paris: Didier.

Vinay, Jean-Paul & Darbelnet, Jean (1995). *Comparative Stylistics of French and English. A methodology for translation*. Översättning: Juan C. Sager och M.-J. Hamel. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins. (V&D)

Elektroniska källor

Englund Dimitrova, Birgitta (2008). *Översättningsteori för praktiker – varför det?* Föredrag på Sveriges Facköversättarförenings konferens. <http://www.sfoe.se/upl/files/14307.pdf>. Hämtad 2009-12-30.

Garzanti Linguistica (2010). <http://www.garzantilinguistica.it/>. Sökning gjord 2010-06-02.

Libris (2010). Sökord "Viveca Melander". <http://libris.kb.se>. Sökning gjord 2010-02-23.

Stockholms universitet
106 91 Stockholm
Telefon: 08-16 20 00
www.su.se

**Stockholms
universitet**

Appendix 1 - Transposition

Objekt	Sida	Italienska	Sida	Svenska	Sida	Engelska
T1	8	per la precisione	6	För att vara riktigt exakt	4	To be precise
T2	8	Ai primi	6	I början	4	At the beginning
T3	11	prigioniero	10	drabbad	7	to have fallen captive
T4	12	europei	12	Europas	8	Europe's
T5	12	proprietà	12	tillhörde	8	own
T6	17	di espatriare	18	utvandring	13	emigration
T7	17	ripetutamente	18	upprepade gånger	13	repeated efforts
T8	17	l'apertura	19	öppnades	13	would open
T9	19	che ripetutamente tornava	20	en ständigt återkommande	14	that kept resurfacing
T10	21	con lentezza	22	långsamt	16	slowly
T11	22	prendere la via del ritorno	24	resa hem	17	his return journey
T12	25	senza omissioni	27	utan att utelämna något	19	omitting nothing
T13	25	con tutta la naturalezza	28	så naturligt	19	as indifferently
T14	28	divertito	31	roast	22	delightedly
T15	37	gli uomini orientali	43	män från Orienten	31	in the East men
T16	39	con cura	46	omsorgsfullt	32	carefully
T17	41	normalmente	49	på vanligt vis	34	normal
T18	48	le uova prodotte in Francia	56	de franska äggen	40	French silkworm eggs
T19	52	continuò semplicemente a camminare, lento	61	han fortsatte bara att gå, med långsamma steg	44	simply continued his slow walk
T20	57	scuotendo la testa	66	med en huvudskakning	49	with a shake of the head
T21	58	fermo a riposare	67	som slagit sig ned där för att vila	50	at rest
T22	58	Senza spiegar nulla	67	Utan minsta förklaring	50	Giving no explanation
T23	59	si sforzò di sorridergli	68	pressade hon fram ett leende	51	she tried to force a smile for him
T24	60	affascinato	70	fascinerat	52	in fascination
T25	62	Aveva avuto l'accortezza	71	Hon hade likväl varit skarpsinnig nog	53	She had nonetheless been shrewd enough
T26	73	leggeri	86	svagt	64	lightly
T27	75	lenta ma implacabile	88	långsamt men obönhörligt	66	slowly but surely
T28	87	sconcertato	102	förvirrat	78	disconcertedly
T29	94	incredulo	112	fylld av tvivel	85	in disbelief
T30	98	chiedendole di essere ricevuto	116	bad om ett möte	89	asking for an appointment

Appendix 2 - Modulation

Objekt	Sida	Italienska	Sida	Svenska	Sida	Engelska
M1	8	Solo sul palmo di una mano se ne potevano tenere a migliaia	6	Bara på en handflata fanns det plats för flera tusen	4	The palm of one hand could hold thousands of them
M2	11	Se gliel'avessero chiesto	10	Om någon hade frågat honom	7	Had he been asked
M3	13	quella curiosa avventura imprenditoriale	12	detta märkliga affärsäventyr	8	this curious commercial venture
M4	16	l'aveva pulito	16	var rengjord	12	had been wiped down
M5	16	Non c'era che	16	Det återstod bara	12	All that remained was
M6	16	debole e nitida	16	svagt men tydligt	12	limpid and quiet
M7	16	Non si fermò per minuti e minuti	16	Minuterna gick utan att den tystnade	12	He did not stop for a minute
M8	17	condannava a morte	18	utmätte dödsstraff	13	were sentenced to death
M9	17	contrabbando	18	smugglare	13	smugglers'
M10	17	Ci avevano guadagnato	18	Detta hade inbringat	13	All this had yielded them
M11	17	buone da vendere	18	som man lätt kunde göra sig en förtjänst på	13	such as might be retailed
M12	18	molto meno profondo	19	inte lika djupt	13	vastly shallower
M13	19	Quel che Baldabiou pensava	20	Baldabiou var av den meningen	14	What went through Baldabiou's mind
M14	19	quel che pensò fu	20	slogs han av följande tanke	14	here is what he thought
M15	20	se provi	21	den som försöker	15	should you try
M16	25	come se ... non avessero fatto altro	28	som om de hade gjort det hela tiden	19	from the start
M17	38	non c'era quasi più luce	46	Det var nästan helt mörkt	32	there remained barely any light
M18	52	ogni angolo del suo volto sorrise	62	ett leende spred sig över hela hennes ansikte	44	a smile lit up her entire face
M19	53	non è vero?	62	eller hur?	44	don't you find?
M20	71	Aveva l'aria di fare la cosa più bella della sua vita	83	Det verkade som om han aldrig hade varit med om något mer fantastiskt i hela sitt liv	62	He looked like a person engaged in the happiest act of his life
M21	72	la svuotò	85	tömde ut innehållet	63	tipped its contents
M22	75	nei suoi occhi ci fosse soltanto quella terra scura	88	det enda hans ögon såg var svart jord	66	nothing presented itself to his gaze but that dark earth
M23	80	si riuscì	94	de lyckades	71	they succeeded
M24	86	non era possibile saperlo	100	det var omöjligt att veta vilket	77	there was no way of knowing
M25	93	Tutto li stupiva	110	Allt gjorde dem lika förundrade	84	They found astonishment in everything
M26	94	E il bello è	113	Och det fina var	85	And d'you know what?

Appendix 3 - Ekvivalens

Objekt	Sida	Italienska	Sida	Svenska	Sida	Engelska
E1	7	guadagnarsi da vivere	5	tjäna sitt uppehälle	3	earning his crust
E2	8	in via definitiva	6	en gång för alla	4	for good
E3	8	nel rispetto delle regole	6	efter konstens alla regler	4	according to plan
E4	13	a palate	12	som gräs	9	a sackful
E5	22	con cortese fermezza	24	artigt men bestämt	17	firmly and politely
E6	30	Hai presente...?	34	Ja ... du vet ...?	24	do you follow me?
E7	35	come d'incanto	41	som genom ett trollslag	29	as if by magic
E8	44	non si mosse di un millimetro	52	rörde sig inte en tum	36	did not move a muscle
E9	64	Li fanno sfogare per bene	74	De låter dem leva rövare	56	They give them plenty of rope
E10	77	a peso d'oro	91	För ett oskäligt pris	68	He spent a fortune in gold
E11	80	a decine	94	i dussintal	71	by the dozen
E12	83	Ma perché diavolo fa questo freddo porco?	97	Men varför i helsicke är det så sabla kallt?	74	What ever is making it so damnably cold?
E13	91	al riparo da me	108	på betryggat avstånd från mig	82	out of my reach
E14	94	Ma dài	112	Har man sett på maken	85	Fancy that
E15	95	a prezzo ridicolo	113	för en spottstyver	86	for a song

Appendix 4 - Olika indirekta metoder

Objekt	Sida	Italienska	Sida	Svenska	Metod	Sida	Engelska	Metod
O1	10	una cifra sufficiente	8	tillräckligt	t	6	a sufficient sum	m
O2	17	avevano ottenuto soltanto	18	det enda de hade uppnått	t	13	they had achieved nothing beyond	m
O3	17	si "auspicava"	19	framförde sitt "önskemål"	t	13	"desired"	m
O4	24	impercettibile	25	oförmärkt	t	18	unobserved	m
O5	28	fissi nei suoi	32	som såg rakt in i hans	t	22	fixed upon him	m
O6	33	con una lentezza	39	sävligt	t	27	with a ... slackness of pace	m
O7	75	Non alzate lo sguardo	88	Titta inte upp	t	65	Keep your eyes down	m
O8	93	senza più necessità	110	som inte längre har några behov	t	84	who stood in need of nothing	m
O9	7	Per vivere	5	För att tjäna sitt uppehälle	m	3	for a living	t
O10	10	Godeva con discrezione	8	Han ståtade inte	m	6	He enjoyed ... discreetly	t
O11	14	elegante	13	elegant och stilig	m	10	looking dapper	t
O12	17	proibendo	18	genom att förbjuda	m	13	ban (s)	t
O13	17	si piegò a firmare	19	gick ... med på att underteckna	m	13	conceded its signature	t
O14	19	se vedono uno straniero lo impiccano	21	utlänningar blir hängda i första bästa träd	m	14	they hang foreigners on sight	t
O15	25	tutto ciò che era vero	27	allting som det var	m	19	the entire truth	t
O16	33	che non fosse compiuto	39	var ägnad	m	27	that was not to	t
O17	48	che si opponevano all'	56	som var emot	m	40	in opposition to	t
O18	54	imitando	63	genom att imitera	m	46	with his imitations	t
O19	60	a fare cosa	69	vad han hade för sig	m	52	to what purpose	t
O20	77	cercando	91	genom att söka upp	m	68	in search of	t
O21	96	non gli apparteneva	114	var främmande för honom	m	87	had no part in him	t
O22	15	Guardate meglio	14	Se efter en gång till	t	10	Take another look	e
O23	30	Non è chiaro perché	34	Av en eller annan outgrundlig anledning	e	24	The reason is not clear	t
O24	48	cosa fare	56	vad de skulle ta sig till	e	40	a plan of action	t
O25	68	Improvvisamente vide	80	I ett nu såg han	e	59	He had a sudden glimpse of	t
O26	64	sgozzati come pecore	75	som slaktas som grisar	e	56	with their throats slit like sheep	t
O27	98	Puntuale	116	På slaget fyra	e	89	Punctually	t
O28	10	verosimile	8	sannolikt	t	6	which was not unrealistic	t/m

O29	22	che la gente del luogo chiamava	23	som folk i trakten brukade kalla	t	17	known locally as:	t/m
O30	84	rese ufficialmente lecita	98	gav ... officiellt tillstånd	t	75	officially lifted the ban	t/m
O31	41	semplice	49	enkelt och anspråkslöst	t/m	34	simply	t
O32	51	volo di centinaia d'uccelli	60	hundratals fåglar på flykt	t	43	thousands of birds in flight	t/a
O33	19	A qualcuno venne in mente un'obiezione	21	Någon kom direkt med en invändning	m	14	Someone thought to object	t/m
O34	69	a pochi metri uno dall'altro	81	på ett par meters avstånd	t/m	60	a few paces apart	m
O35	76	Fino alle ultime luci del giorno	90	Ända tills skymningen föll	t/m	67	Until the last glimmer of daylight	m
O36	80	rendendo più mite la pendenza che portava a valle	94	så att den inte sluttade lika brant nedför	t/m	71	to give it a gentler slope down to the valley	m
O37	91	fino a dove farmi male	108	hur mycket smärta du kan tillfoga mig	t/m	82	how far to go in hurting me	m
O38	9	Attraversava milleseicento miglia di mare e ottocento chilometri di terra	7	Han färdades ett tusen sex hundra sjömil till havs och åtta hundra kilometer till lands	m	5	He would travel 1600 miles by sea and 800 miles overland	m/a
O39	20	Se le tengono strette	21	Dem vill de inte släppa ifrån sig	m	15	They keep a tight grip on those	e
O40	24	nel nulla	25	oförmärkt	m	18	into thin air	e
O41	27	non aveva smesso ... di fissare	29	fortsatte hela tiden att ... ha blicken riktad mot	m	21	had not ... taken his ... eyes off	e
O42	66	Senza chiedergli niente	77	utan att fråga något	m	58	with no questions asked	e
O43	88	Ve lo prometto	104	Det lovar jag	m	79	You have my word	e
O44	75	metro dopo metro	88	meter för meter	m	66	yard after yard	a

Appendix 5 - Indirekt metod i den svenska måltexten

Objekt	Sida	Italienska	Sida	Svenska	Metod	Sida	Engelska	Metod
IS1	12	bachicoltura e filatura di seta	12	odla silkesmaskar och spinna silke	t	8	silk	-
IS2	14	militare	14	i det militära	t	10	military	-
IS3	17	l'accesso	18	att komma in	t	13	access	-
IS4	17	distava	18	Avståndet	t	13	lay ... off	-
IS5	17	l'avvio	19	inleddes	t	13	the inauguration	-
IS6	21	necessaria	22	som behövdes	t	16	needed	-
IS7	38	per il rito del bagno	45	för att förrätta badritualen	t	32	for the ritual of the bath	-
IS8	48	all'ingresso degli stranieri	56	att låta utlänningar få komma in	t	40	the opening ... to foreigners	-
IS9	51	che ne difendevano la solitudine	60	som såg till att den fick vara ostörd	t	43	that protected its solitude	-
IS10	56	la bellezza del suo corpo	65	hennes kropp var vacker	t	48	the beauty of her body	-
IS11	56	prima dell'alba	65	innan det ljusnade	t	48	before daybreak	-
IS12	62	per un concerto o un'occasione mondana	71	för att gå på konsert eller delta i något större evenemang	t	54	for a concert or social event	-
IS13	74	per cui è lecito condannare a morte un uomo	88	som berättigar till dödsstraff	t	65	for which it is licit to condemn a man to death	-
IS14	77	diretto al sud	91	som skulle söderut	t	68	southbound	-
IS15	85	il suo ritorno	99	hade kommit hem	t	76	his return	-
IS16	94	a stringere la stecca	112	i ett fast grepp runt biljardkän	t	85	grasping his cue	-
IS17	63	sorte di amarsi	73	ödesbestämda kärlek	t	55	call to love each other	-
IS18	37	un lago di silenzio	43	ett hav av tystnad	m	31	a lake of silence	-
IS19	92	Poi attraversò la stanza	109	Sedan gick hon tvärs över golvet	m	83	Then she crossed the room	-
IS20	7	tradire	5	inte helt gick att dölja	m	3	bestowed	-
IS21	8	era il nome	6	hette	m	4	was the name	-
IS22	10	Si sarà notato	8	Ni har kanske lagt märke till	m	6	It will have been noted	-
IS23	14	Non posso	13	Det går inte	m	10	I can't	-
IS24	16	Non c'è scelta	16	Vi har inget val	m	12	There's no choice	-
IS25	18	con una certa solennità	19	inte utan en viss högtidlighet	m	13	with a touch of solemnity	-
IS26	21	considerevole	22	allt annat än obetydliga	m	16	considerable	-
IS27	25	scomponesse	27	kunde skönjas i	m	19	disturbing	-
IS28	30	dove sarebbe stato lieve	35	som lämpade sig	m	24	in which it would be balm	-

IS29	33	non c'era quasi gesto	39	minsta handling	m	27	there was scarcely a single action	-
IS30	37	vicino	43	inte ... långt från	m	31	close	-
IS31	43	finita mai più	51	som fortfarande pågick	m	35	never ended	-
IS32	44	Ho bisogno di un favore da voi	52	Ni måste göra mig en tjänst	m	36	I need a favour from you	-
IS33	54	Hara Kei invitò Hervé Joncour nella sua casa	63	blev Hervé Joncour inbjuden till Hara Keis hus	m	46	Hara Kei invited Hervé Joncour to his house	-
IS34	56	Nella stanza senza luci	65	I det kolmörka rummet	m	48	In the unlit room	-
IS35	71	Non aveva più di	83	Han var högst	m	62	He was no more than	-
IS36	89	avrà le mie labbra	106	jag ska skänka dig mina läppar	m	80	you'll have my lips	-
IS37	89	dove non sai	106	där du minst anar det	m	80	you know not where	-
IS38	91	fino a dove vuoi	108	så mycket du vill	m	82	as far as you please	-
IS39	97	se non addirittura ridicola	115	ja rentav komisk	m	88	if not actually ridiculous	-
IS40	80	nel cuore	94	mitt inne	m	71	in the heart	-
IS41	22	procuratogli da Baldabiou	23	som Baldabiou hade skaffat honom	m	17	supplied to him by Baldabiou	-
IS42	24	sdraiata	25	som låg utsträckt	m	18	lying	-
IS43	24	una mano	25	fingrarna	m	18	a hand	-
IS44	80	circondato da prati	94	med ängar runtom	m	71	surrounded by lawns	-
IS45	82	davanti a	96	intill	m	73	opposite	-
IS46	91	Serbate la vostra vita	108	Lev	m	82	Preserve your life	-
IS47	8	Francia meridionale	6	Sydfrankrike	e	4	southern France	-
IS48	11	due dita	10	en skvätt	e	7	two fingers	-
IS49	14	stette a sentire	13	fick sig till livs	e	10	listened	-
IS50	19	pura e semplice	20	rena rama	e	14	pure and simple	-
IS51	16	immobile	16	utan att röra en muskel	t/m	12	motionless	-
IS52	24	in silenzio	25	utan att yttra ett ord	t/m	18	in silence	-
IS53	12	all'incrocio della strada per Vivier	11	där huvudgatan och landsvägen mot Vivier korsar varandra	t/m	8	at the crossroads for Vivier	-
IS54	7	avvenire nell'esercito	5	militär karriär	t/m	3	future in the army	-
IS55	10	lo lasciava del tutto indifferente	8	var honom fullständigt likgiltigt	t/m	6	left him entirely indifferent	-

Appendix 6 - Indirekt metod i den engelska måltexten

Objekt	Sida	Italienska	Sida	Svenska	Metod	Sida	Engelska	Metod
IE1	7	un'ipotesi	5	en hypotes	-	3	hypothetical	t
IE2	8	forsennata alimentazione	6	ohämmat intagande	-	4	frantically eating	t
IE3	10	assistere	8	betrakta	-	6	be observers	t
IE4	12	l'allevamento	11	odling	-	8	to raise	t
IE5	12-13	della zona	12	traktens	-	8	local	t
IE6	16	ordinatamente	16	grundligt	-	12	in orderly fashion	t
IE7	17	La costa cinese	18	den kinesiska kusten	-	13	The China coast	t
IE8	17	capace di	19	i stånd att	-	13	that could	t
IE9	25	Istintivamente	27	Rent instinktivt	-	19	By instinct	t
IE10	25	senza muoversi minimamente	28	utan att röra sig det allra minsta	-	19	without the smallest movement	t
IE11	27	continuò a raccontare	29	fortsatte att berätta	-	21	continued the narrative	t
IE12	33	in sua difesa	39	åt hans försvar	-	27	to protect him	t
IE13	33	per il suo piacere	39	åt hans förströelse	-	27	to do him pleasure	t
IE14	44	perfetto	52	fulländat	-	36	perfection	t
IE15	47	polacco	55	polsk	-	39	a Pole	t
IE16	48	intraprendere rapporti	56	ingå handelsförbindelser	-	40	commercial ties	t
IE17	49	diventare presto padre	57	snart skulle bli far	-	41	imminent fatherhood	t
IE18	50	disordinata	58	kaotisk	-	42	disarray	t
IE19	61	ritirata	70	tillbakadraget	-	52	in retreat	t
IE20	69	con la paura negli occhi	81	med fruktan i blicken	-	60	apprehensively	t
IE21	86	delle sue giornate	101	vardagens	-	77	daily	t
IE22	93	in segreto	110	i hemlighet	-	84	secretly	t
IE23	93	lieve	111	flyktiga	-	84	in all its lightness	t
IE24	99	a passi lentissimi	117	med mycket långsamma steg	-	90	very slowly	t
IE25	100	la meraviglia	119	förundran	-	91	to marvel	t
IE26	7	dall'altra parte	5	på andra sidan	-	3	beyond	m
IE27	8	in cui Hervé Joncour viveva	6	där Hervé Joncour bodde	-	4	inhabited by Hervé Joncour	m
IE28	9	i danni delle epidemie	7	skadeverkningarna från farsoterna	-	4	the epidemics	m
IE29	10	in provincia	8	på landsbygden	-	6	in the minds of country dwellers	m
IE30	11	che fondavano la propria ricchezza su	10	som grundade sin rikedom på	-	7	whose prosperity was based on	m

IE31	12	Lavilledieu aveva sette filande	12	ägde Lavilledieu sju spinnerier	-	8	there were seven mills at Lavilledieu	m
IE32	12	Non era tutto proprietà di Baldabiou	12	Allting tillhörde inte Baldabiou	-	8	Baldabiou did not own them all	m
IE33	14	Perché?	14	Varför det?	-	10	Why not?	m
IE34	15	Mio figlio Hervé, che fra due giorni tornerà a Parigi	14	Min son Hervé, som om två dagar ska resa tillbaka till Paris	-	11	My son Hervé returns to Paris in two days' time	m
IE35	16	lo sguardo	16	blicken	-	12	his eyes	m
IE36	17	la legge non vietava	18	förbjöd lagen ... inte	-	13	there was no law against	m
IE37	20	a portarle fuori da quell'isola	21	föra dem ut ur öriket	-	15	to leave the island with any	m
IE38	25	non smise di parlare	28	upphörde inte att tala	-	19	continued talking	m
IE39	30	Le uova che Hervé Joncour aveva portato dal Giappone	34	Äggen som Hervé Joncour hade med sig från Japan	-	24	The eggs brought back from Japan by Hervé Joncour	m
IE40	35	rivide Hara Kei solo	41	Först ... träffade ... Hara Kei igen	-	29	did not see Hara Kei again until	m
IE41	41	le chiamava	49	brukade han kalla dem	-	34	is what he called them	m
IE42	49	ragionevole	57	välgrundad	-	41	not unreasonable	m
IE43	76	Solamente silenzio	90	Bara tystnad	-	67	Nothing but silence	m
IE44	91	lo vedi?	108	ser du?	-	82	don't you see?	m
IE45	94	Non si ricordano mai i perché	113	Skälen minns man aldrig	-	85	Reasons get forgotten	m
IE46	62	Così aveva voluto Héléne	71	Så hade Héléne velat ha det	-	53	This had been Héléne's wish	m
IE47	62	in un modo bellissimo	72	på ett betagande sätt	-	54	the prettiest of laughs	m
IE48	71	lasciò che il ragazzino lo guidasse	83	han lät pojken visa vägen	-	62	he let the little boy be his guide	m
IE49	81	morti di fame	95	dött av svält	-	72	starved to death	m
IE50	15	è occupato altrove	14	är upptagen på annat håll	-	11	has other fish to fry	e
IE51	54	Per mille volte	63	tusen gånger	-	46	Time and again	e
IE52	62	appartato	71	avskild	-	53	out-of-the-way	e
IE53	71	si divertiva come un matto	83	roade sig som en galning	-	62	had a great lark	e
IE54	74	messaggio d'amore	88	kärleksbud	-	65	billet-doux	e
IE55	69	irragionevole	81	oförutsett	-	60	without rhyme or reason	e
IE56	37	metri	43	meter	-	31	yards	a
IE57	80	Lavorarono per quattro mesi	95	De arbetade i fyra månader	-	71	It was four months' work	t/m
IE58	85	compilato con meticolosa follia	99	sammanställd med pedantiskt vanvett	-	76	fanatically meticulous in its compilation	t/m
IE59	54	senza mai smettere di sorridere	63	utan att de ett enda ögonblick upphörde att le	-	46	with fixed smiles on their faces	t/m
IE60	93	a guardarlo	111	och betraktade den	-	84	in contemplation of it	t/m

Appendix 7 - Specialfall

Specialfall i den svenska måltexten

Objekt	Sida	Italienska	Sida	Svenska	Sida	Engelska
S1	62	colorata	71	blått	54	coloured
S2	24	Hervé Joncour ascoltava	25	Hervé Joncour lyssnade tålmodigt	18	Hervé Joncour listened
S3	89	accarézziati	105	smek dig själv med händerna	80	stroke yourself
S4	43	A sua moglie Hélène, Hervé Joncour disse che doveva andare a Nîmes, per affari. E che sarebbe tornato il giorno stesso.	51		35	Hervé Joncour told his wife Hélène he had to go to Nîmes, on business. And that he would be back the same day.

Specialfall i den engelska måltexten

Objekt	Sida	Italienska	Sida	Svenska	Sida	Engelska
S5	72	due	84	två	63	three
S6	8	in una qualche regione della Francia meridionale	6	i en trakt någonstans i Sydfrankrike	4	you were somewhere in southern France
S7	64	Non è un granché come parco	74	Det är inte mycket till park	56	Not much of a park, is it?
S8	58	Gli accadde, a non più di mezz'ora dal villaggio, di passare accanto a un bosco da cui arrivava un singolare, argenteo frastuono.	67	När han var mindre än en halvtimmes väg från byn, hände det sig att han red förbi en skog som det kom sällsamma, silverklingande ljud ifrån.	50	Not half an hour from the village he came upon a strange, silvery sound.